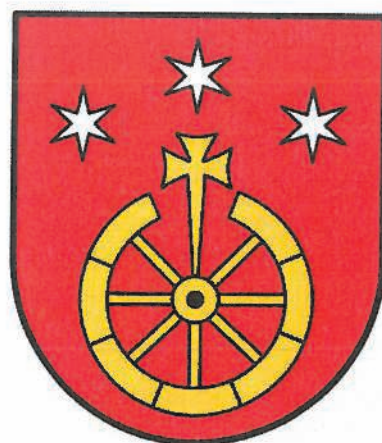

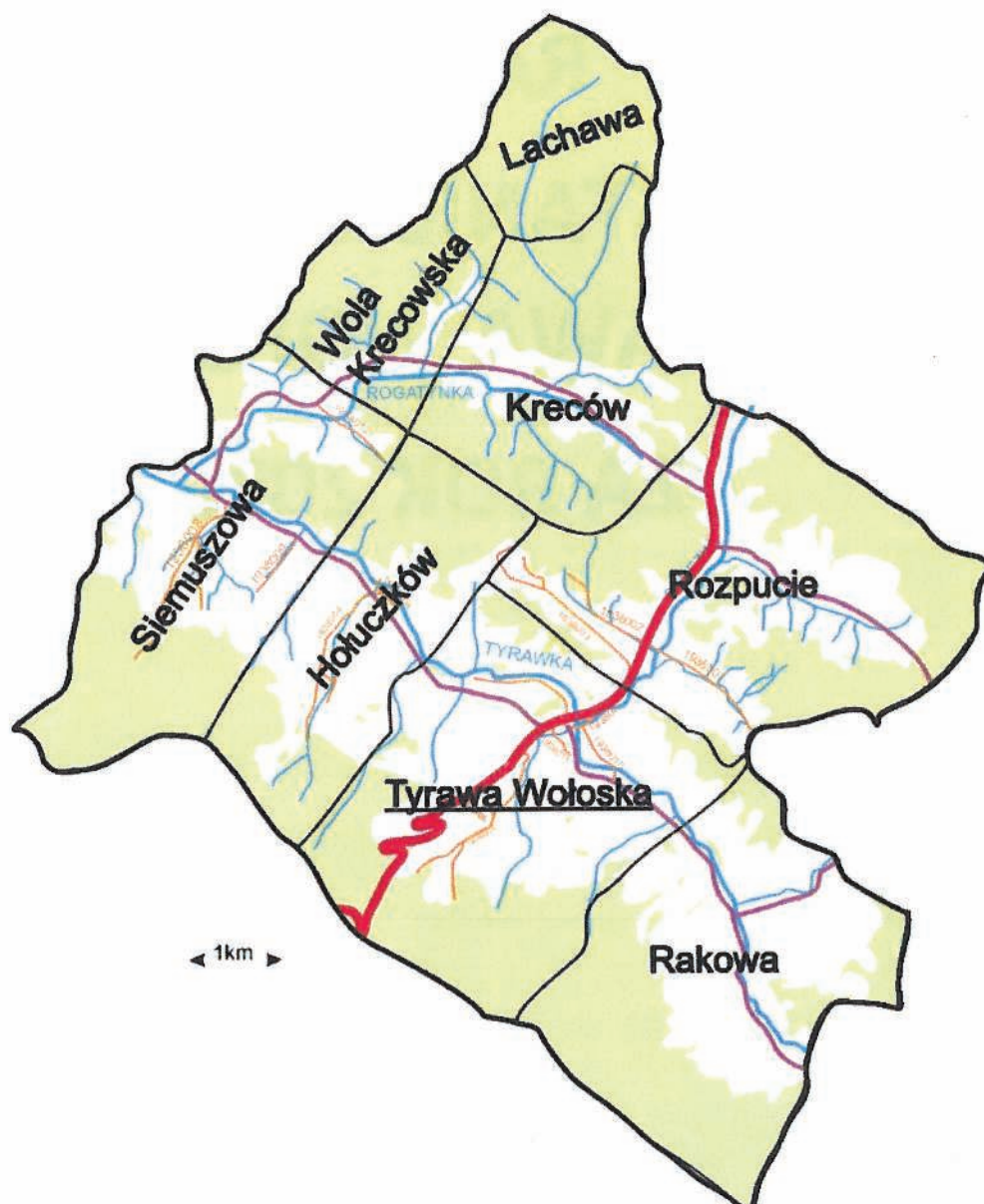
**RAPORT
O STANIE GMINY
TYRAWA WOŁOSKA
ZA ROK 2020**

WSTĘP

Sporządzenie raportu wynika z obowiązku art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.). Zawiera podsumowanie działalności Wójta Gminy Tyrawa Wołoska w roku 2020.

I. INFORMACJE OGÓLNE

Gmina Tyrawa Wołoska jest położona na terenie Gór Sanocko –Turczańskich i Pogórza Przemyskiego, w południowo - wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie sanockim. Gminę zamieszkuje ok. **2045** osób. Powierzchnia całkowita Gminy obejmuje obszar **6927,5700** ha. Na terenie Gminy znajduje się **8** miejscowości: **Hołuczów, Kreców, Lachawa, Rakowa, Rozpucie, Siemuszowa, Tyrawa Wołoska i Wola Krecowska.**

Charakteryzuje się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i turystycznymi. Przyroda, tradycje i folklor stwarzają podstawę do rozwoju agroturystyki i turystyki poznawczej.

Przez teren Gminy przebiegają trzy główne szlaki turystyczne: **Architektury Drewnianej, Ikon, „Śladami Dzielnego Wojaka Szwejka**.

Istnieją także inne szlaki turystyczne - piesze szlaki górskie: **czerwony i niebieski oraz Ścieżka przyrodnicza „Jodełki”**

Planowana jest, w realizacji z LGD „Zielone Bieszczady” trasa nordic walking.

Chlubą Gminy jest **Galeria Rzeźby Plenerowej „Quo Vadis”**, utrwalająca historię Polski i Polaków.

Galerię stworzył Pan **Bogusław Iwanowski**, który w 1986 r. osiadł w Tyrawie Wołoskiej. Według artysty nazwa galerii jest związana z najważniejszym pytaniem, które powinien sobie stawiać każdy człowiek. Jedyna w swoim rodzaju Galeria, propaguje jednocześnie twórczość artystyczną i utrwała najważniejsze wydarzenia z historii Polski oraz tragiczne losy Polaków.

Artysta wokół swojej pasji skupia młodzież, a przede wszystkim naszych rodaków rozsianych po całym świecie, zwłaszcza tych, którzy mieszkają na terenach dawnych ziem Polski. Poprzez organizowanie plenerów i spotkań z polonią, w dużej mierze przyczynia się do podtrzymywania ich tożsamości narodowej.

Poprzez swoje życie i pracę artystyczną rozwija i utrwała patriotyzm. Jest osobą skutecznie łączącą różne grupy społeczne, kulturowe i pokoleniowe. Propaguje kulturę polską w kraju i poza jego granicami. W jego twórczości można zawsze odnaleźć sens życia codziennego, zmusić się do głębokiej refleksji, nabrać dystansu do samego siebie i powrócić do tego co już dawno wymknęło się z ludzkiej pamięci.

Jego dzieła to cykl rzeźb tematycznych:

- poświęconych papieżowi Janowi Pawłowi II (25 figur z czarnego dębu),
- poczet królów i książąt polskich (44 płaskorzeźby),
- herby królewskie z godłem Polski (30 płaskorzeźb),
- rzeźby o tematyce abstrakcyjnej z charakterystycznym stylem artysty,
- kolekcja „dzieje Sybiraków” – ukazująca nieludzką tragedię zesłańca,
- cykl rzeźb poświęconych Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu.

Jego prace wystawiane były podczas ważnych wydarzeń historycznych i rocznicowych. Prace artysty znajdują się w muzeach i zbiorach prywatnych. Jest on szczególnie znany ze swojej galerii Quo Vadis, w której gościł wielu Polaków z Rumunii, Mołdawii, Białorusi, Litwy i innych krajów.

Na terenie Gminy, w miejscowości Tyrawa Wołoska, w ostatnich latach powstała prywatna **Galeria Rzeźb „Pod Cichym Aniołem”**. Właścicielem jej jest Pan Andrzej Rzepka. Galeria jest miejscem, w którym można spotkać wspaniałe rzeźby autorstwa miejscowego artysty **Pana Jana Kikty**. Historia wyryta w tych rzeźbach jest niemal namacalna i dodaje uroku temu pięknemu miejscu, które tylko czeka na to aby je odkryć.

Mieszkańcami Gminy Tyrawa Wołoska jest wielu artystów i rękodzielników. Oprócz wspomnianych wcześniej Bogusława Iwanowskiego i Jana Kikty (dodatkowo tworzy obrazy), bardzo znaczącymi postaciami artystycznymi są **Państwo Lucyna i Maciej Gutowscy** – twórcy ikon, którzy zamieszkali w Tyrawie Wołoskiej przed 27 laty. Od 20 lat tworzą ikony prezentowane w galeriach bieszczadzkich, jak również na wystawach organizowanych w wielu miastach Polski i poza granicami kraju. Jeszcze wcześniej, oprócz działalności artystycznej, prze 15 lat prowadzili gospodarstwo agroturystyczne.

Inni lokalni artyści i rękodzielnicy tworzą w dziedzinie malarstwa na kamieniu, wikliniarstwa i stolarstwa artystycznego, decoupage, florystyki czy hafciarstwa.

Na terenie Gminy znajdują się obiekty zabytkowe o wielkiej wartości zarówno kulturowej jak i materialnej. M. in. zabytkowy kościół rzymsko-katolicki oraz cerkwie grecko-katolickie.

Na terenie Gminy zarejestrowanych jest **12** gospodarstw agroturystycznych z bogatą ofertą usługową. W większości są to gospodarstwa sezonowe.

W Gminie działają: Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna i Szkoła Podstawowa, a także organizacje pozarządowe:

- 1) Stowarzyszenie Społeczno Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych”,
- 2) Stowarzyszenie „UKS Tyrawka”,
- 3) Stowarzyszenie „Bieszczadzkie Dziedzictwo Kultury”,
- 3) Koła Gospodyń Wiejskich,
- 4) Ochotnicze Straże Pożarne.

W Gminie działa Ludowy Zespół Wokalno –Taneczny „Tyrawa Wołoska”.

Gmina Tyrawa Wołoska jest gminą rolniczą. Na jej terenie są usytuowane także zakłady produkcyjne przetwórstwa drewna oraz inne usługowe – zakłady mechaniki pojazdowej, fryzjerskie oraz handlowe. Zarejestrowanych jest **59** podmiotów gospodarczych, które głównie świadczą usługi leśne, budowlane a także w dziedzinie przetwórstwa drewna . Wśród nich znajdują się również podmioty świadczące usługi w zakresie handlu.

W Gminie funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.

Siedzibą władz samorządowych jest centralnie położona miejscowość Tyrawa Wołoska. Urząd Gminy jest zlokalizowany w budynku pod adresem **38-535 Tyrawa Wołoska 175.**

Demografia

Wykaz ludności (stan na 31 grudnia 2020 r)

Lp	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	
		2019	2020
1	Hołuczków	216	216
2	Kreców	8	8
3	Rakowa	351	362
4	Rozpucie	470	461
5	Siemuszowa	239	233
6	Tyrawa Wołoska	774	762
7	Wola Krecowska	3	3
Razem		2061	2045

Przedziały wiekowe:

Przedział wiekowy	Liczba kobiet		Liczba mężczyzn		Liczba ogółem	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
0 – 6	80	77	75	71	155	148
7 – 18	137	140	148	152	285	292
19 – 59	584	577	646	639	1230	1216
60+	224	221	167	168	391	389
Razem	1025	1015	1036	1030	2061	2045

Przyrost naturalny:

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia	23	25	21	19	24
Zgony	19	15	14	13	21

Jednostkami organizacyjnymi Gminy Tyrawa Wołoska są:

- 1) Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Tyrawie Wołoskiej,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej,
- 3) Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej,
- 4) Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- 5) Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej.

W Gminie funkcjonuje pięć jednostek pomocniczych:

- 1) Sołectwo Hołuczków,
- 2) Sołectwo Rakowa,
- 3) Sołectwo Rozpucie,
- 4) Sołectwo Siemuszowa,
- 5) Sołectwo Tyrawa Wołoska.

II. INFORMACJE FINANSOWE

Budżet gminy Tyrawa Wołoska uchwalony przez Radę Gminy dnia 27 stycznia 2020 r. Uchwałą budżetową na rok 2020 Nr XV/81/2020 wynosił:

DOCHODY:	11.077.797,00 zł
a) dochody bieżące	10.750.797,00 zł
b) dochody majątkowe	327.000,00 zł
WYDATKI:	10.987.797,00 zł
a) wydatki bieżące	10.677.850,35 zł
b) wydatki majątkowe	309.946,65 zł

Zaplanowano nadwyżkę między dochodami, związaną ze spłatą kredytów i pożyczek
w wysokości **90.000,00 zł**.

Po uwzględnieniu zmian plan budżetu gminy na dzień **31.12.2020 r.** wynosił:

DOCHODY:	13.663.508,41 zł
a) dochody bieżące	12.969.994,27 zł
b) dochody majątkowe	693.514,14 zł
WYDATKI:	14.213.879,03 zł
a) wydatki bieżące	13.292.932,38 zł
b) wydatki majątkowe	920.946,65 zł

Planowany deficyt po zmianach w wysokości **550.370,62 zł**.

Planowane przychody po zmianach ustalono na kwotę **663.370,62 zł** z tytułu

- wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy **300.000,00 zł**;
- przychodów jednostek samorządu terytorialnego z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikającymi z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach - **22.290,74 zł**;
- przychodów jednostek samorządu terytorialnego wynikających z rozliczenia środków określonych w art.5 ust 1 i 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków - **81.079,88 zł**;
- nadwyżki z lat ubiegłych - **260.000,00 zł**.

Rozchody związane ze spłatą kredytów i pożyczek w wysokości **90.000,00 zł**.
Rozchody związane z udzieleniem pożyczki w wysokości **23.000,00 zł**.

Dochody budżetowe wykonano w wysokości **14.337.392,03 zł** co stanowi **104,93 %** wykonania, z tego: dochody bieżące w wysokości **12.684.105,91 zł** co stanowi **97,80%**, dochody majątkowe w wysokości **1.653.286,12 zł**, co stanowi **238,39%** wykonania.

Wydatki budżetowe zostały wykonane w wysokości **12.895.957,73 zł** co stanowi **90,73 %** wykonania, z tego: wydatki bieżące w wysokości **12.420.901,90 zł** co stanowi **93,44%**, wydatki majątkowe w wysokości **475.055,83 zł**, co stanowi **51,58 %** wykonania.

III. INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO

STAN MIENIA GMINY TYRAWA WOŁOSKA NA DZIEŃ 31.12.2020 r.

Zestawienie zmian wartości środków trwałych wg grup rodzajowych

Lp.	Grupa		Wartość brutto			
	Nr	Nazwa	Stan na 01.01.2020	zwiększenia	zmniejszenia	Stan na 31.12.2020
1	0	Grunty	397.077,00	39.229,00	328,00	435.978,00
2	1	Budynki i lokale oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego	2.254.513,26	0,00	0,00	2.254.513,26
3	2	Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	3.884.211,53	0,00	0,00	3.884.211,53

4	3	Kotły i maszyny energetyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
5	4	Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	259.423,77	0,00	0,00	259.423,77
6	5	Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	0,00	0,00	0,00	0,00
7	6	Urządzenia techniczne	79.803,76	0,00	0,00	79.803,76
8	7	Środki transportu	214.380	22.017,00	0,00	236.397,00
9	8	Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,00	0,00	0,00	0,00
		Razem	7.089.409,32	61.246,00	328,00	7.150.327,52

Zgodnie z art. 24 ustawy z dn. 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami, do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości, które stanowią przedmiot własności gminy i nie zostały oddane w użytkowanie wieczyste oraz nieruchomości będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy. Gmina może rozporządzać mieniem gminnym (w formach przewidzianych prawem), mającym uregulowany stan prawny. Zgodnie z w/w ustawą z zastrzeżeniami wynikającymi z innych ustaw, mienie stanowiące własność gminy może być przedmiotem:

- sprzedaży, zamiany, oddania w użytkowanie wieczyste, darowizny, wnoszenia aportem do spółki,
- obciążeń ograniczonymi prawami rzeczowymi,
- rozdysponowania umowami najmy, dzierżawy, użyczenia,
- oddawania gruntów w trwałe zarząd, użytkowanie.

Według stanu na dzień 31.12.2020 r. wszystkie działki stanowiące własność Gminy Tyrawa Wołoska, mają uregulowany stan prawny tzn. posiadają ujawnione prawa własności w księgach wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Sanoku (V Wydział Ksiąg Wieczystych). Nieruchomości nie posiadają obciążeń hipotecznych. Na terenie gminy Tyrawa Wołoska nie występują grunty oddane w użytkowanie wieczyste. Działki stanowiące własność Gminy, na których położone są budynki związane ze szkolnictwem, zostały przekazane na rzecz Zespołu Szkół w Tyrawie Wołoskiej (obecnie Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej) w trwałe zarząd.

Wartość mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska na koniec roku 2019 r. wynosiła **443,6524** ha o wartości księgowej **397.077,00 zł**

Stan mienia gminnego na dzień 31.12.2020 r. wynosił **444,4047** ha o wartości księgowej **435.978,00 zł**, w tym:

- mienie gminne przekazane na rzecz oświaty (Tyrawa Wołoska + Siemuszowa): **3,5459** ha o wartości **2.816,00 zł**,
- mienie gminne w bezpośrednim zarządzie wójta: **14,1663** ha o wartości **54.977,00 zł**,
- mienie wiejskie oraz przekazane do korzystania mieszkańcom wsi:
- **323,6101** ha o wartości **257.047,00 zł**,
- **2,8028** ha o wartości **2.234,00 zł**,
- drogi gminne publiczne: **15,9332** ha o wartości **14.331,00 zł**,
- drogi gminne nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych: **84,3464** ha o wartości **104.573,00 zł**

Powierzchnia ogólna działek jest zgodna z danymi uwidocznionymi w ewidencji gruntów i budynków, prowadzonej przez Starostwo Powiatowe w Sanoku.

Z uwagi na brak środków finansowych, nie wykonano wyceny przez rzeczoznawcę majątkowego. Podane wartości zostały przyjęte do celów księgowych, jak ceny do komunalizacji mienia. Aktualizowane zostały jedynie wartości działek, dla których w ciągu roku wykonywano operaty szacunkowe na potrzeby np: darowizny nieruchomości. Wartość rynkowa podawanego mienia jest wyższa. Wartość działek leśnych, zadrzewionych i zakrzaczonych nie uwzględnia wartości drzewostanu.

Budynki i budowle stanowiące własność Gminy, posadowione są na działkach stanowiących jej własność. Część działek została wdzierżawiona miejscowym rolnikom na cele rolnicze w roku 2012 w drodze przetargowej na okres 10 lat.

Stan mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska z podziałem na poszczególne miejscowości wchodzące w skład gminy, obrazują poniższe tabele.

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na poszczególne miejscowości)

Lp	Obręb	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Tyrawa Wołoska	167,8924	149 528,50
2	Rozpucie	137,3322	116 900,00
3	Hołuczków	71,8155	74 413,50
4	Siemuszowa	45,5722	43 363,00
5	Rakowa	19,5943	19 577,00
6	Kreców	2,0306	32 070,00
7	Wola Krecowska	0,1675	126,00
RAZEM		444,4047	435 978,00

STAN MIENIA GMINNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA
(z podziałem na rodzaj mienia)

Lp	Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
1	Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	14,1663	54 977,00
2	Drogi gminne publiczne	15,9332	14 331,00
3	Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	84,3464	104 573,00
4	Mienie wiejskie	323,6101	257 047,00
5	Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi	2,8028	2 234,00
6	Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,5459	2 816,00
RAZEM		444,4047	435 978,00

OBREB TYRAWA WOŁOSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	4,3145	14 334,00
Drogi gminne publiczne	5,3006	3 644,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	29,5819	29 467,00
Mienie wiejskie	125,1997	99 315,00
Mienie przekazane na rzecz oświaty	3,4957	2 768,00
RAZEM	167,8924	149 528,50

OBREB ROZPUCIE

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,2323	993,00
Drogi gminne publiczne	4,4613	3 308,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	16,8610	21 128,00
Mienie wiejskie	114,7776	91 471,00
RAZEM	137,3322	116 900,00

OBRĘB HOŁUCZKÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,3734	2 785,00
Drogi gminne publiczne	2,7814	4 639,50
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	12,5177	23 251,00
Mienie wiejskie	55,1430	43 738,00
RAZEM	71,8155	74 413,50

OBRĘB SIEMUSZOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	4,8272	4 312,00
Drogi gminne publiczne	3,3899	2 739,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	8,8151	13 741,00
Mienie wiejskie	16,9550	13 369,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Tyrawa Solna	11,5348	9 154,00
Mienie komunalne przekazane na rzecz oświaty	0,0502	48,00
RAZEM	45,5722	43 363,00

OBRĘB RAKOWA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,3040	1 188,00
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	15,4875	16 155,00
Mienie przekazane do korzystania przez mieszkańców wsi Rakowa	2,8028	2 234,00
RAZEM	19,5943	19 577,00

OBRĘB WOLA KRECOWSKA

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,1675	126,00
RAZEM	0,1675	126,00

OBRĘB KRECÓW

Mienie gminne	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
Drogi nie zaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych	0,9157	705,00
Mienie gminne będące w bezpośrednim zarządzie Wójta	1,1149	31 365,00
RAZEM	2,0306	32 070,00

Zmiany w stanie mienia komunalnego powstałe w przeciągu roku 2020, wynikają z bieżącego gospodarowania/ obrotu nieruchomościami.

Poniżej przedstawiono zmiany w stanie mienia komunalnego Gminy Tyrawa Wołoska powstałe w 2020 r. wraz z podstawą ich wprowadzenia.

DZIAŁKI DODANE DO GMINNEGO ZASOBU NIERUCHOMOŚCI

Obręb: Rozpucie

Rodzaj mienia: drogi gminne niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych.

Działka: **38/1** o pow. **0,0423** ha

- przejęto nieodpłatnie na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska w drodze komunalizacji,
- decyzja Wojewody Podkarpackiego znak N-V.7532.1.46.2020 z dnia 11.03.2020 r.,
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 10/2020 z dnia 04.05.2020 r.,
- zawiadomienie o zmianach w KW nr Dz.Kw./KS1S/00001969/20 z dnia 22.05.2020 r.

Obręb: Siemuszowa

Rodzaj mienia: działki w bezpośrednim zarządzie Wójta Gminy.

Działka **195** o pow. **0,0089** ha

- przejęto nieodpłatnie na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska w drodze komunalizacji,

- decyzja Wojewody Podkarpackiego znak N-V.7510.77.2020 z dnia 19.08.2020 r.,
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 26/2020 z dnia 24.09.2020 r.,
- zawiadomienie o zmianach w KW nr Dz.Kw./KS1S/00005516/20 z dnia 02.12.2020 r.

Obręb: Kreców

Rodzaj mienia: działki w bezpośrednim zarządzie Wójta Gminy.

Działka **53** o pow. **1,1149** ha

- przejęto nieodpłatnie na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska w drodze komunalizacji,
- decyzja Wojewody Podkarpackiego znak N-V.7532.1.185.2020 z dnia 19.08.2020 r.,
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 10/2020 z dnia 24.09.2020 r.,
- zawiadomienie o zmianach w KW nr Dz.Kw./KS1S/00005515/20 z dnia 02.12.2020 r.

DZIAŁKI ODJĘTE Z GMINNEGO ZASOBU NIERUCHOMOŚCI

Obręb: Siemuszowa

Rodzaj mienia: drogi gminne niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych.

Działki: **172/2** o pow. **0,1018** ha

- uchylene za zgodą stron decyzji komunalizacyjnej znak GGG.III.7224-3/826/95 z dnia 04.01.1996r. ,
- decyzja Wojewody Podkarpackiego znak N-V.7532.1.515.2020 z dnia 14.09.2020 r.,
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 33/2020 z dnia 09.11.2020 r.

Obręb: Siemuszowa

Rodzaj mienia: drogi gminne niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych.

Działki: **174/2** o pow. **0,0116** ha.

- uchylene za zgodą stron decyzji komunalizacyjnej znak GP-II/GG-8223-2276/91 z dnia 25.06.1991 r.,
- decyzja Wojewody Podkarpackiego znak N-V.7532.1.516.2020 z dnia 14.09.2020 r.,
- zawiadomienie o wprowadzonych zmianach w EGiB nr 34/2020 z dnia 09.11.2020 r.

Obwód: Siemuszowa

Rodzaj mienia: działki w bezpośrednim zarządzie Wójta Gminy.

Działki: 230 o pow. 0,2911 ha.

- darowizna na rzecz Parafii Rzymskokatolickiej pw. Rozesłania Apostołów, w Mrzygłodzie w celu założenia i utrzymania cmentarza,
- umowa darowizny AN Rep. A 5781/2020 Akt nr 880/2020 z dnia 30.12.2020 r.

UŻYCZENIE NIERUCHOMOŚCI

Dnia 01.04.2020 r. zawarto umowę użyczenia ze Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym „U Podnóża Gór Słonnych” na części działek nr 312 i 313/1 położonych w miejscowości Tyrawa Wołoska, w celu realizacji projektu związanego z utworzeniem ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej.

UTRZYMANIE ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH, POPRAWA ICH STANDARDU ORAZ ZWIĘKSZENIE ILOŚCI MIESZKAŃ KOMUNALNYCH

Z uwagi na ustawowy obowiązek gminy związany z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych jej mieszkańców, utrzymuje się istniejący zasób mieszkaniowy.

W 2020 r. wykonywano bieżące naprawy, remonty oraz usuwano powstałe awarie związane m.in. z siecią wodno-kanalizacyjną.

W 2020 r. Gmina nie zwiększyła ilości mieszkań komunalnych.

Dnia 1 września 2020 r. zawarto umowę najmu lokalu mieszkalnego z mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska, zlokalizowanego pod adresem Tyrawa Wołoska 1/1, z dotychczasowym najemcą. Ponieważ średni miesięczny dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego był wyższy niż kryterium dochodowe określone w Uchwale Nr XXIII/136/09 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 16 kwietnia 2009r., nie było możliwe kontynuowanie umowy najmu socjalnego.

WIELOLETNI PROGRAM GOSPODAROWANIA MIESZKANIOWYM ZASOBEM GMINY TYRAWA WOŁOSKA

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada aktualnego Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem.

Na dzień 31.12.2020 r. w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska wchodzi 10 mieszkań komunalnych. Dla zaspokojenia obowiązków nałożonych ustawą, Gmina Tyrawa Wołoska wynajmuje wszystkie lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy o łącznej powierzchni użytkowej ok. 588 m².

Gmina Tyrawa Wołoska nie dysponuje wolnymi lokalami mieszkalnymi. W 2020 r. nie odnotowano nowych podań, dotyczących przyznania lokalu mieszkalnego.

Istnieje potrzeba zaktualizowania listy osób oczekujących na przyznanie lokalu mieszkalnego, celem prawidłowego gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy. Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Tyrawa Wołoska określa Uchwała Nr XXIII/136/09 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 16 kwietnia 2009 r.

PLAN WYKORZYSTANIA ZASOBU NIERUCHOMOŚCI GMINNYCH

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada aktualnego planu wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Długość dróg publicznych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska :

➤ drogi krajowe -	4,042 km
➤ drogi wojewódzkie -	0,00 km
➤ drogi powiatowe -	21,50 km
➤ drogi gminne -	17,14 km

Zaliczenie dróg publicznych do kategorii dróg gminnych nastąpiło Uchwałą Nr XXIV/146/2001 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 24 kwietnia 2001 r. w sprawie zaliczenia dróg publicznych do kategorii dróg gminnych.

IV. INFORMACJA O REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Tyrawa Wołoska do roku 2020 - uchwalona została przez Radę Gminy Tyrawa Wołoska Uchwałą NR XIII/78/07 z dnia 28 grudnia 2007 roku.

W roku 2020 trwały prace dotyczące opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1. Cele strategiczne w zakresie zaspokojenia poszczególnych potrzeb mieszkańców.

1.1. W zakresie potrzeb zaspokojenia materialnego:

1) wspieranie osób podejmujących działalność gospodarczą oraz inicjatyw społecznych dotyczących pozyskiwania środków finansowych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 w ramach działania – Podejmowanie działalności gospodarczej oraz rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej:

a) wniosek pn. „Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Tyrawie Wołoskiej” złożony przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” o przyznanie pomocy w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020, został rozpatrzony pozytywnie. Pani Prezes Maria Jasińska, w imieniu Stowarzyszenia, podpisała z Podkarpackim Urzędem Marszałkowskim umowę na jego realizację. Na wykonanie zadania pozyskana została kwota – **201.222,00 zł (100% dofinansowania)**. Zadanie realizowane jest w roku 2021;

b) zorganizowane zostały spotkania szkoleniowo- aktywizacyjne prowadzone przez Lokalną Grupę Działania „Zielone Bieszczady” związane z możliwością pozyskiwania środków finansowych objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 –

2020, w zakresie zachowania dziedzictwa lokalnego. W/w spotkania dotyczyły zasad przyznawania wsparcia oraz dokumentacji konkursowej. Efektem tego był złożony, przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych”, wniosek o dofinansowanie projektu pn.: „Dziedzictwo Kulturowe Gminy Tyrawa Wołoska”;

c) zorganizowane zostały wyjazdy studyjne w ramach środków z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zorganizowane przez Lokalną Grupę Działania „Zielone Bieszczady”;

2) w ramach organizowania kursów i szkoleń podnoszących lub zmieniających kwalifikacje zawodowe zgodnie z bieżącymi potrzebami rynku, kontynuowany był projekt pn.: „Akcja! – Nowe kwalifikacje i praca” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”, dzięki któremu sześciu mieszkańców Gminy mogło odbyć płatny staż. Organizatorem był Urząd Gminy w Tyrawie Wołoskiej, jako partner w/w projektu;

3) nawiązując współpracę z Giełdą Wschód w Skołoszowie organizatorem (we współpracy z Podkarpacką Izbą Gospodarczą oraz Podkarpackim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego) Giełdy Rolno-Towarowej, na której można zbywać produkty bez pośredników, propagowane były idee dotyczące urynkwienia produktów rolnych;

4) zorganizowane zostało wsparcie dla rodzin i osób potrzebujących:

a) z budżetu Gminy wypłacono **10** zasiłków celowych oraz **9** zasiłków specjalnych na kwotę **9.025,87 zł** (środki własne). Skorzystało z nich **14** osób.

Z zasiłków okresowych, które wypłacane są obligatoryjnie, skorzystało **16** rodzin na łączną kwotę **33.230,24 zł** (dotacja rządowa);

b) w ramach rządowego programu „*Dobry Start*” (przeznaczonego na wyprawkę szkolną) została wypłacona kwota **89.920,00 zł**. Z programu skorzystało **290** dzieci;

c) w ramach stypendiów szkolnych została wydatkowana kwota **32.644,30 zł** (z czego **26.115,44 zł** – dotacja, **6.528,86 zł** – środki własne).

Z tej formy pomocy materialnej skorzystało **45** uczniów;

5) w ramach organizowanej akcji pomocy rodzinom zastępczym oraz rodzinom wielodzietnym będącym w trudnej sytuacji materialnej mających dzieci w wieku szkolnym, na wniosek Kierownika GOPS w Tyrawie Wołoskiej jedna rodzina w Gminie otrzymała bezpłatnie zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem. Akcję organizował Marszałek Województwa Podkarpackiego poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Wartość przekazanego sprzętu to **6.477,28 zł**.

1.2. W zakresie potrzeby bezpieczeństwa:

1) w 2020 roku została wykonana dokumentacja geologiczno-inżynierska dla stabilizacji osuwiska, w celu zabezpieczenia drogi gminnej nr G 117405 w miejscowości Hołuczków. Całkowita wartość wykonania dokumentacji wyniosła **40.000,00 zł**, z czego **32.000,00 zł** pokryte zostało z dotacji otrzymanej z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie;

2) z terenu Gminy Tyrawa Wołoska w 2020 roku zostały usunięte i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest w ilości: **36,8800 Mg**. łączna wartość realizacji zadania

wyniosła **17.923,68** zł, z czego dofinansowanie w kwocie: **5.320,00** zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie oraz **7.600,00** zł z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Firma, która odbierała azbest to Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 8, 33-1010 Tarnów;

3) wykonane zostało zadanie pn.: „Czyszczenie rowów wraz z wykaszaniem poboczy i skarp (na długości **8 898** mb oraz koszenie poboczy w ilości **47.626** m²).

Wartość zadania - **115.103,37** zł

Wykonawcą była Firma TRANS-SKŁAD inż. Kamil Popiel Tyrawa Solna 27 38-503 Mrzygłód;

4) wykonane zostały zadania dotyczące remontów dróg:

a) pn.: „Wykonanie modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Tyrawa Wołoska na dz. nr 360 w km 0+150 do km 0+300; w miejscowości Hołuczków na dz. nr 338 w km 0+090 do km 0+240; w miejscowości Siemuszowa na dz. nr 111 w km 0+000 do km 0+120” na kwotę: **74.766,78** zł,

Całość zadania była pokryta z dotacji otrzymanej z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Wykonawcą była firma Usługowo-Handlowa Budowlano-Transportowa Henryk Biłas Zawadka 50, 38-711 Ropienka,

b) pn.: „Remont dróg gminnych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska w miejscowościach: Tyrawa Wołoska dz. nr 639 w km 0+070 – 0+120, Hołuczków dz. nr 279/1, 281/2, 161/2, 162/2, 163/2, 239/1, 284/1, 285/1 w km 0+124 – 0+313 oraz Siemuszowa dz. nr 439, 344, 330 w km 0+000 – 0+100”.

Wartość wykonanego zadania wyniosła **98 574,00** zł z czego **49.287,00** zł było dofinansowane

z Funduszu Dróg Samorządowych , natomiast kwotę **49.287,00** zł stanowił wkład własny.

Firma która wykonała zadanie to Firma Usługowo-Handlowa Budowlano-Transportowa Henryk Biłas Zawadka 50, 38-711 Ropienka,

c) pn.: „Remont dróg gminnych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska w miejscowości Rozpucie dz. nr 128 w km 0+000 – 0+200; dz. nr 279 i 1095 w km 0+000 – 0+151; dz. nr 207 w km 0+040 – 0+480”.

Wartość wykonanego zadania wyniosła **98 606,00** zł z czego **49.303,00** zł było dofinansowane z Funduszu Dróg Samorządowych , natomiast **49.303,00** zł stanowiło wkład własny.

Zadanie wykonała Firma Usługowo-Handlowa Budowlano-Transportowa Henryk Biłas Zawadka 50, 38-711 Ropienka,

d) pn.: „Wykonanie remontu drogi gminnej w miejscowości Hołuczków dz. 163/4 i 161/4 od km 0+000 do km 0+1000”.

Wartość wykonanego zadania: **17.896,50** zł (sfinansowano z Funduszu Sołeckiego Sołectwa Hołuczków).

Firma która wykonała zadanie: TRANS SKŁAD inż. Kamil Popiel Tyrawa Solna 27, 38-503 Mrzygłód;

5) w dniu 23 czerwca 2020r. na terenie Gminy Tyrawa Wołoska wstąpiły obfite opady deszczu powodujące znaczące wezbranie wody w rzekach i potokach, w związku z czym, do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie został złożony protokół z szacowania strat w infrastrukturze komunalnej spowodowanych przez klęski żywiołowe na terenie Gminy Tyrawa Wołoska. W listopadzie 2020 r. odbyły się oględziny komisji ds. weryfikacji strat w infrastrukturze komunalnej stanowiącej własność jednostki samorządu terytorialnego spowodowane w wyniku zdarzeń noszących zmienioną klęski żywiołowej na terenie województwa podkarpackiego powołanej Zarządzeniem nr 114/2020 Wojewody Podkarpackiego z dnia 19.06.2020 r. W 2020 roku gmina otrzymała dotację na wykonanie remontów dwóch dróg. Pierwsza droga w m. Tyrawa Wołoska dz. nr 993 w km 0+000 – 0+160 na kwotę **38.7000,72** zł w tym dotacja z Podkarpackie Urzędu Wojewódzkiego w kwocie: **30.960,00** zł, a wkład własny **7.740,72** zł. Natomiast druga droga w m. Rakowa dz. nr 180 w km 0+083 – 0+105, 0+240 – 0+360; 0+410 - +0470 na kwotę **41.964,89** zł w tym dotacja z Podkarpackie Urzędu Wojewódzkiego w kwocie: **33.571,00** zł, a wkład własny **8.393,89** zł;

6) dnia 26.10.2020 r. wprowadzono stałe organizacje ruchu (oznakowanie pionowe) na następujących drogach gminnych publicznych:

- G 117410 – Rozpucie „Moczary”,
- G 117412 S – Rozpucie „Łaski”,
- G 117412 – Rozpucie „Łaski”,
- G 117414 – Tyrawa Wołoska „Stara droga”,
- G 117415 – Tyrawa Wołoska „Sadziska”,
- G 117413 – Tyrawa Wołoska „Międzykąty”,
- G 117416 – Tyrawa Wołoska „Na cmentarz”,
- G 117418 S – Tyrawa Wołoska „Góra”,
- G 117418 T – Tyrawa Wołoska „Góra”,
- G 117418 U – Tyrawa Wołoska „Góra”,
- G 117418 – Tyrawa Wołoska „Góra”;

7) zostały wykonane zadania dotyczące oświetlenia ciągów komunikacyjnych:

a) pn. „Budowa oświetlenia ulicznego drogi gminnej w miejscowości Tyrawa Wołoska – zadanie nr 6”.

W wyniku jego realizacji powstało 19 lamp.

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł **162.035,39** zł.

Wykonawcą była Firma Elektryczna i Teletechniczna Kamil Jasiński, Przydonica 48, 33-318 Gródek nad Dunajcem,

b) pn.: „Budowa oświetlenia ulicznego drogi krajowej nr 28 w miejscowości Rozpucie – zadanie nr 1”

W wyniku realizacji zadania powstało 19 lamp.

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł **103.230,51** zł.

Wykonawcą zadania była Firma Elektryczna i Teletechniczna Kamil Jasiński, Przydonica 48, 33-318 Gródek nad Dunajcem,

c) opracowana została dokumentacja projektowa budowy oświetlenia ulicznego w miejscowościach:

- Siemuszowa. Wartość zadania: 10.344,30 zł,
- Rakowa. Wartość zadania 13.653,00 zł.

Wykonawcą dokumentacji było Przedsiębiorstwo Budowlane EL-BUD Czesław Stasicki, ul. Bema 1a, 38-500 Sanok;

8) Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy po raz kolejny wzbogaciły się o nowy sprzęt specjalistyczny:

a) przy pomocy pracownika Urzędu Gminy zostały przygotowane wnioski i inne dokumenty niezbędne do starania się o przyznanie dotacji z WFOŚiGW pn.: „Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych celem zwiększenia potencjału technicznego”. W wyniku tych działań OSP pozyskały:

- **OSP w Hołuczku** – aparaty powietrzne nadciśnieniowe, maski panoramiczne, butle stalowe i sygnalizatory bezruchu. Koszt wykonanego zadania **16.667,73 zł** (**15.000,00 zł** – dotacja WFOŚiGW, **1.660,00 zł** – dotacja Gminy, **7,73 zł** – wkład własny OSP),
- **OSP w Rozpuciu** – specjalistyczny sprzęt ochrony ppoż. i ratowniczy. Koszt wykonanego zadania- **19.770,00 zł** (**15.000,00 zł** - dotacja WFOŚiGW, **1.660,00 zł** – dotacja Gminy, **3.110,00 zł** – wkład własny OSP),
- **OSP w Siemuszowej** - aparat powietrzny nadciśnieniowy, maskę panoramiczną, butlę stalową i sygnalizator bezruchu, a także sprzęt łączności, sprzęt ppoż. oraz wyposażenie osobiste strażaka (buty strażackie gumowe) . Koszt wykonanego zadania – **10068,78 zł** (**9.058,00 zł** - dotacja WFOŚiGW, **1.010,78 zł** – dotacja Gminy). Wykonany został również remont garażu jednostki OSP, w ramach którego m. in. wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, bramę garażową, obniżono poziom gruntu wewnątrz pomieszczenia, wykonano izolację przeciwwilgociową oraz pomalowano ściany i sufity. Koszt wykonanego zadania – **25.000,00 zł** (**16.000,00 zł** – dotacja MSWiA, **9.000,00 zł** – dotacja Gminy),
- **OSP w Rakowej** – wyposażenie osobiste strażaka (rękawice, kominiarki), sprzęt łączności bezprzewodowej, motopompę szlamową z kompletem węży, sprzęt ppoż. Koszt wykonanego zadania – **12.152,40 zł** (**10.934,00 zł** - dotacja WFOŚiGW, **1.218,40 zł** – dotacja Gminy),
- **Jednostka OSP w Tyrawie Wołoskiej** składała wniosek o dofinansowanie samodzielnie i w ramach realizacji umowy zakupiła m.in. – sprzęt łączności bezprzewodowej, drabinę nasadkową aluminiową 3 elementową, agregat prądowórczy trójfazowy, maszt oświetleniowy 2x500W. Koszt wykonanego zadania – **15940,00 zł** (**14.300,00 zł** - dotacja WFOŚiGW, **1.640,00 zł** – dotacja Gminy);

b) w ramach **Programu 5000+** przeznaczonego na realizację zadania publicznego

„Dofinansowanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2020 roku” jednostki OSP z Tyrawy Wołoskiej, Hołuczki, Siemuszowej, Rozpucia i Rakowej otrzymały środki w wysokości po **5.000,00 zł** na zakup umundurowania lub wyposażenia technicznego z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji;

9) W dniu 29 września 2020 r., zgodnie z Wytycznymi Wojewody Podkarpackiego z dnia 19 grudnia 2019 roku do szkolenia obronnego realizowanego na terenie Województwa Podkarpackiego w 2020 roku, Planem szkolenia obronnego Gminy Tyrawa Wołoska na 2020 rok, oraz Zarządzeniem Nr 50/2020 Wójta Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 lipca 2020 r. w sprawie przygotowania i przeprowadzenia gminnego ćwiczenia obronnego nt. „Zgrywanie gminnego systemu kierowania oraz podległych ogniów wykonawczych w czasie realizacji zadań operacyjnych w sytuacjach kryzysowych wywołanych czynnikami zewnętrznymi” zostało przeprowadzone ćwiczenie obronne Gminy Tyrawa Wołoska pk. „JESIEŃ 2020”.

Ćwiczenie odbyło się w oparciu o „Koncepcję przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia” oraz „Plan przeprowadzenia ćwiczenia”, które to dokumenty zostały opracowane przez Zespół Autorski i uzgodnione przez Pana Bogdana Mazura – Dyrektora Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Zgodnie z ogólnymi założeniami kierownikiem ćwiczenia była Pani Teresa Brzeżawska – Juszczak - Wójt Gminy Tyrawa Wołoska, a szefem sztabu ćwiczenia – Pan Marian Kurasz - Sekretarz Gminy Tyrawa Wołoska.

W ćwiczeniu udział wzięli : Z-ca Wójta Gminy, Dyrektorzy i kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy Tyrawa Wołoska, Kierownik NZOZ w Tyrawie Wołoskiej, Kierownicy referatów Urzędu Gminy Tyrawa Wołoska, Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, Obsada Stałego Dyżuru, Obsada Akcji Kurierskiej Administracji Publicznej, Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Tyrawie Wołoskiej i Hołuczki, służby dyżurne stanowiska kierowania KP PSP w Sanoku, służby dyżurne KP Policji w Sanoku, funkcjonariusze KP Policji w Sanoku oraz Zespół Ratownictwa Medycznego Bieszczadzkiego Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Sanoku.

W ćwiczeniu uczestniczyli również, jako obserwatorzy:

- Wojskowy Komendant Uzupełnień w Sanoku,
- Przedstawiciel Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku,
- Przedstawiciele Komendanta Powiatowego Policji w Sanoku,
- Koordynator Bieszczadzkiego Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Sanoku;

10) opracowano, uzgodniono zgodnie z kompetencjami i wprowadzono do stosowania **„Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Tyrawa Wołoska”**. Plan został zatwierdzony przez Starostę Sanockiego;

11) opracowano, uzgodniono zgodnie z kompetencjami i wprowadzono do stosowania **„Plan Operacyjny Funkcjonowania Gminy Tyrawa Wołoska w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny”**. Plan został zatwierdzony przez Wojewodę Podkarpackiego.

1.3. W zakresie żywienia:

1) z programu rządowego „pomoc państwa w zakresie żywienia” wydatkowano kwotę **58.149,14 zł** (w tym 70% środków pochodziło z budżetu państwa). W ramach programu

dożywianiem objętych zostało **77** dzieci i młodzieży szkolnej, dla **70** osób wypłacono w formie gotówkowej zasiłki celowe na zakup żywności;

2) kontynuowana była współpraca z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Sanoku w celu przydziału i rozdawania żywności w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**. Bezpłatnie została udzielana pomoc w postaci artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebującym. W ramach tej pomocy wydano **88** skierowań uprawniających do otrzymania takiej formy pomocy. Z tej formy wsparcia skorzystało **302** mieszkańców Gminy;

3) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej funkcjonowała stołówka szkolna przygotowująca jednodaniowy posiłek. Z tej formy zbiorowego żywienia skorzystało ok. **60** dzieci i uczniów miesięcznie.

1.4. W zakresie potrzeby rozwoju ludzi; kultury:

1) udział w Dożynkach Prezydenckich.

Gmina Tyrawa Wołoska miała zaszczyt reprezentowania w Dożynkach Prezydenckich Województwo Podkarpackie. Do udziału w tym wydarzeniu została zaproszona przez Marszałka Województwa Podkarpackiego. W dwudniowych centralnych uroczystościach

w dniach 19 – 20 września uczestniczyły władze Gminy na czele z Panią Teresą Brzeżawską-Juszczak –Wójtęm Gminy oraz Panem Krystianem Domaradzkim –Zastępcą Wójta Gminy.

Do udziału zostali zaproszeni: władze powiatowe na czele z Panem Stanisławem Chęciem – Starostą Sanockim, przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, reprezentujący społeczeństwo Gminy Tyrawa Wołoska - przedstawiciele: KGW, aktywni mieszkańcy, którzy mieli znaczny wkład w trakcie przygotowania do imprezy oraz pracownicy Urzędu Gminy, których zadaniem była pomoc w organizacji niełatwego pod względem logistycznym przedsięwzięcia. Oprawę muzyczną związaną z prezentacją części podkarpackiej przygotowała Pani Monika Brewczak wraz z Zespołem Wokalnym SOUL Sanok oraz Kapelą Ludową POGÓRZANIE z Dynowa, którą prowadzi Pan Andrzej Sowa.

Należy nadmienić, że planowany w dużej liczbie udział reprezentacji został odgórnie ograniczony do minimum ze względu na pandemię (Dożynki Prezydenckie zostały przeniesione ze Spały – corocznego ich miejsca, do Warszawy – na Plac przed Pałacem Prezydenckim;

2) wykonano zadanie pn. **„Modernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Hołuczkowie”**. Zadanie zostało zrealizowane na kwotę: **122.391,53 zł**. Wykonawcą była Firma Budowlana „BUD REM” Stanisław Rzepka Przysietnica 707, 36-200 Brzozów;

3) przeprowadzone zostały drobne remonty w Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej na kwotę **7.305,22 zł**;

4) w ramach systematycznego doposażania placówek kulturalnych zakupiono książki do GBP na kwotę **8.900,00 zł**;

5) GOK w Tyrawie Wołoskiej zrealizował projekt pn. **„Tyrawa Wołoska – Bitwa Warszawska 1920” z programu wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022 o łącznej wartości 19.700,00 zł** (opis projektu w XVI.KULTURA);

6) W ramach Narodowego Święta Niepodległości Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej/ PWD Świetlica "Mrówka" zorganizowali akcję **„Niepodległa jest w nas”**, której celem było:

- kultywowanie tradycji obchodów Narodowego Święta Niepodległości,
- propagowanie wśród lokalnej społeczności wyższych idei i wartości,
- zmobilizowanie rodzin do wspólnego spędzania wolnego czasu bez używek i alkoholu,
- zjednoczenie rodzin w czasie pandemii,
- zmniejszenie napięcia i stresu związanego z pandemią, nauka zdalną, problemami dnia codziennego,
- podniesienie wartości rodzin w środowisku,
- podniesienie samooceny dzieci w środowisku,
- pogłębienie umiejętności współdziałania w rodzinie,
- umacnianie więzi rodzinnych,
- poprawa relacji rodzic – dziecko,
- aktywizacja organizacji pozarządowych
- profilaktyka alkoholowa. W konkursie zorganizowanym w ramach akcji udział wzięły: 3 grupy przedszkolne ze Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej, Niepubliczne Przedszkole "Nowych Szans" z Rozpucia, Koło Gospodyń Wiejskich „Złoty Dąb” z Hołuczkowa, dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz rodziny

z terenu Gminy Tyrawa Wołoska. Zaprezentowano różne formy twórczości- prace plastyczne, plastyczno-techniczne, nagrania wierszy i piosenek. W ramach akcji „**Niepodległa jest w nas**” zakupiono nagrody o walorach wychowawczych, integrujących rodzinę, rozwijające pasje i zainteresowania;

6) GOK w Tyrawie Wołoskiej zorganizował:

- zajęcia taneczne dla dwóch grup wiekowych,
- zajęcia wokalne dla Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska”,
- warsztaty plastyczne (w tym związane z wykonywaniem stroików wspólnie z PWD Świątlica „Mrówka”), filmowe dla dzieci i młodzieży,
- wyjazdy do kina,
- konkursy plastyczne,
- wycieczki mające na celu poznanie ojczystych tradycji;

7) zostały zorganizowane imprezy przez GOK:

- Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastorałek,
- Gminny Dzień Kobiet,
- Piknik integracyjny w ramach projektu pn.: **„Biegnij z nami do kącika Dębowego”** (zorganizowany przez KGW „Złoty Dąb” w Hołuczku),
- Narodowe Czytanie (wspólnie z GBP w Tyrawie Wołoskiej);

8) Zespół Wokalno-Taneczny „Tyrawa Wołoska” działający przy GOK w Tyrawie Wołoskiej, brał udział w V Festiwalu Kolęd i Pastorałek „Contate Deo” w Nozdrzu,

1.5. W zakresie rekreacji, wypoczynku:

1) w ramach wspierania działalności stowarzyszeń i organizacji społecznych w zakresie organizowania imprez masowych o charakterze sportowym i rekreacyjnym, Gmina przeznaczyła z budżetu **9.000,00 zł** na realizację projektu pn.: **„Upowszechnianie i rozwój sportu amatorskiego wśród mieszkańców Gminy”**,

2) w ramach zajęć rekreacyjno-sportowych GOK organizował:

- zajęcia sportowe (2 godz. tygodniowo),
- wyjazdy na basen dla dzieci i młodzieży;

3) w ramach realizacji projektu pn. **„Tyrawa Wołoska – Bitwa Warszawska 1920”** odbył się bieg masowy;

4) w ramach projektu pn.: **„Biegnij z nami do kącika Dębowego”** zorganizowany został bieg masowy (przez KGW „Złoty Dąb” w Hołuczku);

5) w trakcie wakacji jedenaścioro dzieci z Gminy Tyrawa Wołoska uczestniczyło w **bezpłatnym** wypoczynku zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie. W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok zostały pokryte jedynie koszty związane z dojazdem na tę kolonię.

1.6. W zakresie potrzeby zdrowia i życia:

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii spowodowanej koronawirusem SARS-Cov-2 zostało podjętych szereg działań, mających na celu zmniejszenie ryzyka zarażenia mieszkańców Gminy oraz pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych:

1) prowadzono szeroko zakrojoną akcję informacyjną skierowaną do mieszkańców i osób przebywających czasowo na terenie Gminy, która miała na celu przekazanie najistotniejszych zasad dot. koronawirusa oraz zachowań zmniejszających ryzyko zarażenia. Informacje zamieszczano zarówno na stronach internetowych Gminy Tyrawa Wołoska, jak też na tablicach ogłoszeń w poszczególnych miejscowościach oraz przekazywano do sołtysów;

2) pracował Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego pod przewodnictwem Wójta Gminy Tyrawa Wołoska Pani Teresy Brzeżawskiej – Juszcak.

W pracach Zespołu, w miarę potrzeb, uczestniczyli również sołtysi z terenu Gminy Tyrawa Wołoska, przedstawiciele prezydium Rady Gminy Tyrawa Wołoska oraz Parafii rzym.-kat. w Tyrawie Wołoskiej;

3) zostały zabezpieczone miejsca przeznaczone na odbycie kwarantanny dla osób przybywających z zagranicy Polski, będących mieszkańcami naszej Gminy. W tym celu GOPS podpisał umowy z gestorem bazy hotelowej. Z tej formy pomocy skorzystało 3 mieszkańców Gminy (w tym koszty pobytu 2 osób pokryła Gmina w ramach zasiłków celowych);

4) Wójt Gminy Tyrawa Wołoska Pani Teresa Brzeżawska-Juszcak oraz Zastępca Wójta Gminy Pan Krystian Domaradzki spotkali się z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą na terenie Gminy Tyrawa Wołoska, na którym zostały omówione sprawy związane z epidemią oraz sposoby postępowania, aby zmniejszyć negatywne skutki epidemii;

5) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wystosowywał komunikaty dotyczące możliwości uzyskania pomocy i wsparcia w postaci dostarczania posiłku, żywności, lekarstw czy uzyskania pomocy psychologicznej dla osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych, pozostających na kwarantannie w związku z chorobą COVID-19. Udostępniono numer telefonu do kontaktu z psychologami i całodobowy alarmowy numer telefonu;

6) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej realizował pomoc i wsparcie w ramach programu „Wspieraj Seniora”. W tym czasie wsparciem, opieką oraz pomocą objętych zostało 3 seniorów, którzy w związku ze stanem epidemii oraz brakiem możliwości skorzystania z pomocy rodziny oraz osób najbliższych nie mieli możliwości zapewnienia sobie artykułów podstawowej potrzeby i środków higieny osobistej. Realizacją zakupu niezbędnych artykułów potrzebnych seniorowi, recept oraz wysyłaniem ważnej korespondencji zajmował się wyznaczony przez Kierownika pracownik socjalny. Informował i prosił on seniora o dokładne (ilościowe i jakościowe) określenie niezbędnych artykułów, które mają być zakupione. Był w stałym kontakcie telefonicznym z seniorami. Oferował im swoją pomoc 2 razy w tygodniu oraz w przypadkach nagłych, gdy zachodziła taka potrzeba;

7) Gmina pozyskała z Agencji Rezerw Materiałowych środki ochronne związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się pandemii. W ramach przeciwdziałania zostały wydatkowane również środki własne Gminy m. in. na zakup sprzętu ochrony osobistej (przyłbice ochronne, maski, rękawiczki, płyny do dezynfekcji, termometry do mierzenia temperatury ciała) – **7.583,82 zł.** oraz materiały służące zabezpieczeniu stanowisk pracy – **1.2070,00 zł.** Wartym odnotowania jest fakt przekazania przez **Koło Łowieckie „Żubr”** maseczek ochronnych dla Gminy (w fazie początkowej pandemii, gdy pojawiły się ograniczone możliwości ich zakupu);

8) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej oraz w Świetlicy Mrówka zostały przeprowadzone pogadanki na temat zdrowego żywienia, ryzyka związanego z chorobami, ryzyka uzależnień oraz zasady prawidłowego postępowania w związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19;

9) w ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wyniku przeprowadzonych postępowań **3** osoby zostały skierowane na leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień,

10) zrealizowane zostały dwa zadania publiczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii,

1.7. W zakresie potrzeby opieki i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży:

1) kontynuowana jest działalność Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, która do czerwca była finansowana w ramach kolejnego projektu realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pn.: **MRÓWCZY ŚWIAT**;

2) W Szkole Podstawowej, przez cały rok szkolny, realizowany był program „Szkolny Klub Sportowy”;

3) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej było prowadzonych **19** godzin tygodniowo zajęć pozalekcyjnych (w tym **11** godz. niepłatnych);

4) w Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej zorganizowane zostały zajęcia rekreacyjno- sportowe (**2** godz. tygodniowo);

5) Gminny Ośrodek Kultury prowadzi zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży;

6) na terenie Gminy Fundacja „**W trosce o życie**” realizuje projekt pod nazwą: „**Dzienny Dom pobytu w Gminie Tyrawa Wołoska**” przeznaczony dla ludzi w podeszłym wieku, z którego korzysta ok. **25** mieszkańców Gminy,

7) w budynku Urzędu Gminy wykonano remonty ułatwiające dostępność osobom niepełnosprawnym.

1.8. W zakresie kontaktów społecznych, więzi grupowej, swobody i łatwości kontaktów przestrzennych:

1) w roku 2020 nastąpiła poprawa niektórych dróg gminnych oraz dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Wspomniane inwestycje zostały opisane w 1.2.4;

2) wykonano szereg przedsięwzięć na rzecz poprawy czystości i estetyki Gminy:

- zostały usunięte obumarłe drzewa,
- na bieżąco pielęgnowane były tereny zielone,
- zostały wykonane nasadzenia drzew miododajnych oraz kwiatów;

3) przeprowadzono kolejny etap remontu Cerkwii pw. Św. Paraskewii w Hołuczku. Koszt zadania wyniósł **108.266,42 zł** (w tym **20.000,00 zł** – dotacja z budżetu Gminy – Mienia Wiejskiego Sołectwa Hołuczków);

4) w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014 – 2020 Osi Priorytetowej nr I „**Powszechny dostęp do szybkiego internetu**” działania 1.1: „Wyliminowania terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego internetu o wysokich przepustowościach, dotyczącego realizacji projektów grantowych:

a) pn. „**Zdalna Szkoła**” – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego, który był pomocą dla samorządów (a przede wszystkim dla uczniów), z przeznaczeniem na zakup wyposażenia służącego do zdalnej nauki, pozyskano sprzęt komputerowy (w tym **17 laptopów**) na kwotę **44.332,59 zł**,

b) pn. „**Zdalna Szkoła Plus**” (będącego kontynuacją Programu Zdalna Szkoła), pozyskano sprzęt komputerowy (w tym **27 laptopów**) na kwotę **54.797,22 zł**;

5) Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” pozyskało środki w wysokości **201.222,00 zł** na realizację projektu pn. „Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Tyrawie Wołoskiej”. Inwestycja, która zostanie wykonana w roku 2021 będzie służyć wszystkim mieszkańcom Gminy jako miejsce wypoczynku, rekreacji i spotkań różnych grup wiekowych. Przyczyni się też, w sposób znaczny, do poprawy estetyki;

6) Koło Gospodyń Wiejskich w Hołuczku „Złoty Dąb” zrealizowało projekt pn. „**Biegnij z nami do kącika Dębowego**”. Projekt został zrealizowany dzięki dotacji otrzymanej z „Ośrodka Działaj Lokalnie Fundacją Bieszczadzką” realizującej program „Działaj Lokalnie” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Kwota dofinansowania wynosiła **5000,00 zł**. Celem projektu była integracja społeczności lokalnej i wzmocnienie więzi społecznych poprzez wspólne działanie. W ramach projektu zorganizowany został piknik oraz otwarty bieg połączony z wykonaniem określonego zadania, w którym udział mógł wziąć każdy uczestnik spotkania. Zostały posadzone dęby, kwiaty i rośliny doniczkowe w samodzielnie wykonanych doniczkach zrobionych z butelek i zużytych materiałów.

Zakupiono meble ogrodowe wraz z parasolem oraz pozostałe elementy dekoracyjne.

Zrealizowany projekt przyczynił się do stworzenia miejsca do wypoczynku, miejsca przyjaznego mieszkańcom.

7) Grupa nieformalna o nazwie „**Rodzice dzieciom**” w składzie Pani Elżbieta Dytko, Pani Małgorzata Kurkarewicz i Pan Grzegorz Dytko złożyła wniosek 31.07.2020 r. do Podkarpackiego Forum Inicjatyw Lokalnych o grant w wysokości **5000,00 zł** na projekt o nazwie „**Uśmiech dziecka najważniejszy**”. Celem projektu było zwiększenie integracji mieszkańców, zwiększenie poczucia przynależności do miejsca zamieszkania oraz wspólne spędzenie czasu.

W ramach tego zadania zorganizowano Konkurs Świąteczny z nagrodami dla dzieci z terenu Gminy Tyrawa Wołoska na wykonanie ozdoby bożonarodzeniowej. Zakupiono

wiele atrakcyjnych zabawek dla dzieci, które zostały przekazane do Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej;

8) organizowane lub wspierane były imprezy integracyjne organizowane m. in. z okazji: Dnia Kobiet, Świąt Narodowych, koncertów i pikników i innych, których realizatorem były jednostki organizacyjne Gminy oraz mieszkańcy miejscowości Gminy Tyrawa Wołoska;

9) zrealizowany został kolejny etap związany z ustanowieniem symboli Gminy Tyrawa Wołoska. Komisja Heraldyczna pozytywnie zaopiniowała przedłożone projekty: herbu, flagi Gminy, sztandaru Gminy, pieczęci, łańcuchów i Odznaki Honorowej Gminy Tyrawa Wołoska.

Rada Gminy Tyrawa Wołoska podjęła Uchwałę w sprawie ustanowienia symboli Gminy Tyrawa Wołoska i określenia zasad ich używania;

10) konsultacje społeczne prowadzone były przede wszystkim w formie otwartych spotkań z mieszkańcami poszczególnych miejscowości Gminy. Na spotkaniach były poruszane ważne sprawy dla poszczególnych miejscowości i Gminy. Przy tworzeniu rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi była ogłoszona forma pisemna zgłaszania uwag w sekretariacie Urzędu Gminy lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. W tym przypadku nie było zgłoszonych żadnych propozycji lub uwag;

11) w ramach solidarności z poszkodowanymi w wyniku klęski żywiołowej, z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska zostały przekazane środki w wysokości **10.000,00 zł** na pomoc dla mieszkańców Gminy Bircza.

1.9. W zakresie potrzeby wartości moralnych, potrzeb religijnych:

1) Szkoła Podstawowa, Świetlica „Mrówka”, Gminny Ośrodek Kultury we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej zorganizowały, w miarę możliwości (ograniczenia z powodu pandemii) imprezy i akademie z okazji ważnych rocznic i świąt państwowych (m. in. Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastorałek, akademie rocznicowe, warsztaty wynikające z kontynuowania tradycji;

2) zostały wykonane iluminacje świąteczne przy drodze krajowej nr 28 oraz przy budynku Urzędu Gminy;

3) Gmina współpracowała z organizacjami społecznymi działającymi na jej terenie:

- Stowarzyszeniem UKS „Tyrawka” w Tyrawie Wołoskiej - dofinansowanie mające na celu zabezpieczenie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz kształtowania podstaw współżycia w grupie i odpowiedzialności,
- Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym „U podnóża Gór Słonnych” – poprzez współpracę przy opracowywaniu wniosku dotyczącego budowy infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz wydania albumu etnograficznego kształtowana była postawa wspólnej odpowiedzialności społecznej i aktywności działań na rzecz rozwoju Gminy oraz podtrzymania tożsamości lokalnej,

- Kołami Gospodyń Wiejskich. Aktywizacja istniejących KGW dotyczyła m. in. pomocy merytorycznej przy składaniu wniosków o pozyskanie środków finansowych na realizacji projektów lokalnych. Pozyskane w ten sposób środki przez KGW „Złoty Dąb” w Hołuczkowie przyczyniły się do efektywnego działania, czego przykładem była realizacja zadania pn.: „Biegnij z nami do kącika Dębowego”,
- Ochotniczymi Strażami Pożarnymi – pomoc OSP przy organizacji imprez gminnych, partnerstwo przy realizacji projektów była dowodem niesienia pomocy w każdej potrzebie. Urząd Gminy służył pomocą jednostkom OSP przy opracowywaniu wniosków mających na celu pozyskanie sprzętu pożarniczego,
- Grupą nieformalną działającą na terenie Gminy, dzięki działaniu której zostały pozyskane środki dla dzieci.

2. Cele strategiczne w zakresie infrastruktury i zasobów, gospodarki przestrzennej oraz środowiska przyrodniczego i potencjału ludzkiego oraz instytucjonalnego.

2.1. W zakresie potencjału technicznego:

- 1) systematyczna poprawa stanu technicznego dróg gminnych (opis w pkt 1.2.4, 1.2.5),
- 2) budowa oświetlenia ulicznego (opis w pkt. 1.2.7),
- 3) modernizacja budynku Świetlicy Wiejskiej w Hołuczkowie. Koszt etapu inwestycji zrealizowany w 2019 roku - **122.391,53** zł. Dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – **99.825,82** zł, pozostała kwota pochodziła z Mienia Wiejskiego Sołectwa Hołuczków – na wkład własny,
- 4) budowa placu zabaw w Rakowej - **13.246,65** zł. Środki pochodziły z Funduszu Sołectkiego Sołectwa Rakowa,
- 5) wymiana pokrycia dachowego na budynku Szkoły Podstawowej W Tyrawie Wołoskiej – **76.248,45** zł,
- 6) wykonano remonty budynków komunalnych. Koszt remontów – **112.001,04** zł, w tym:
 - w Urzędzie Gminy – **74.952,73** zł,
 - w pozostałych budynkach komunalnych – **37.048,31** zł.

2.2. W zakresie środowiska przyrodniczego:

1) gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada na całej swojej powierzchni sieci wodociągowej.

W swoich zasobach ma 9 studni kopanych zlokalizowanych:

- dz. nr 405 w Rozpuciu,
- dz. nr 173/1 w Siemuszowej,
- dz. nr 108/2 w Tyrawie Wołoskiej,
- dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej,

- dz. nr 310 w Rozpuciu,
- dz. nr 313/1 w Tyrawie Wołoskiej,
- dz. nr 604 w Tyrawie Wołoskiej,
- dz. nr 310/1 w Tyrawie Wołoskiej,
- dz. nr 307 w Rakowej

oraz jedną studnię wierconą zlokalizowaną na dz. nr 341 w Tyrawie Wołoskiej. Studnie te zaopatrują w wodę budynki użyteczności publicznej oraz mieszkania stanowiące własność Gminy Tyrawa Wołoska. Pozostali mieszkańcy Gminy wodę czerpią z własnych ujęć. Teren Gminy Tyrawa Wołoska nie jest całościowo skanalizowany.

W miejscowości Tyrawa Wołoska znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków. Pierwsza oczyszczalnia zlokalizowana jest w Centrum Tyrawy Wołoskiej i do znajdującej się tam oczyszczalni podłączonych jest **13** budynków jednorodzinnych oraz **GOK**. Do drugiej oczyszczalni ścieków w Tyrawie Wołoskiej (znajdującej się na dz. nr 341) podłączona jest Szkoła Podstawowa wraz z mieszkaniami znajdującymi się w tzw. Starym Domu Nauczyciela.

Miejscowość Hołuczków jest całkowicie skanalizowana. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do **4** oczyszczalni ścieków. Pozostali mieszkańcy nieczystości ciekłe oprowadzają do bezodpływowych zbiorników lub posiadają przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W roku 2020 została podpisana umowa o dofinansowanie Projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 dla zadania pn.: „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Tyrawa Wołoska” na kwotę **1.530.397,04 zł**.

2) odpady komunalne

Gmina Tyrawa Wołoska zorganizowała przetarg nieograniczony na odbiór i zagospodarowanie zmieszanych i selektywnie zbieranych odpadów komunalnych z nieruchomości położonych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska. Odpady komunalne odbierane były przez firmę Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Brzegach Dolnych, a ta dostarcza do stacji przetwarzania odpadów komunalnych, które odpowiedzialne są za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Gmina miała podpisaną umowę z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Brzegach Dolnych w sprawie prowadzenia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Liczba osób posiadających złożoną deklarację na dzień 31.12.2020 roku wynosiła: **1567**. Cena za odbiór odpadów komunalnych wynosiła **14,00 zł** od mieszkańca gromadzącego odpady w sposób selektywny. W przypadku gdy mieszkaniec posiada kompostownik opłata ulega zmniejszeniu o **2,00 zł** od mieszkańca.

Ilość odpadów zebranych w 2020 roku wynosiła:

1. Odpady komunalne niesegregowane – **98,68 Mg**

2. Odpady segregowane **123,58 Mg**

Lp.	Rodzaj odpadów	Ciężar odpadów (Mg)	
		2019 rok	2020 rok
1	Odpady niesegregowane	116,64	98,68
2	Odpady segregowane	92,52	123,58
	w tym:		
2a	szkło	31,28	34,44
2b	tworzywa sztuczne	25,36	37,66
2c	papier	3,42	4,98
2d	odpady wielkogabarytowe	24,86	26,18
2e	zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny zawierający niebezpieczne składniki		3,90
2f	zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	2,32	4,60
2g	urządzenia zawierające freony	0,92	2,94
2i	zużyte opony	4,36	8,88

Wpływy z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2020 roku wyniosły: **413.912,74 zł.**

Wydatki w związku z odbiorem, transportem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych wyniosły: **387.948,79 zł.**

Nadwyżka z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na koniec roku 2020 wyniosła: **36.641,71 zł.**

W 2020 roku Gmina Tyrawa Wołoska osiągnęła poziom odzysku, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odpadów:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów wyselekcjonowanych: szkło, tworzywa sztuczne, metale, papier – **41,07 %**;
- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania – **0%**;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – **0%**;

3) inne działania.

1. W ciągu 2020 roku zostało złożonych **49** wniosków na wycinę drzew będących własnością osób fizycznych lub osób prawnych,

2. W związku ze złożonymi wnioskami dot. sterylizacji/kastracji kotów/psów będących własnością mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska wykonano **38** zabiegów,

3. Gmina Tyrawa Wołoska brała udział w inicjatywie pn.: „**Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim**”. Gmina otrzymała **30** szt. drzew miododajnych oraz **20** szt. krzewów miododajnych, które zostały posadzone na działkach będących jej własnością tj. dz. nr 29 w Siemuszowej, dz. nr 172/4

w Siemuszowej, dz. nr 214 w Siemuszowej, dz. nr 139/2 w Hołuczkowie, dz. nr 167/2 w Rakowej, dz. nr 310 w Rozpuciu, dz. nr 405 w Rozpuciu, dz. nr 76/2 w Tyrawie Wołoskiej, dz. nr 312 w Tyrawie Wołoskiej, dz. nr 314 w Tyrawie Wołoskiej, dz. nr 603/2 w Tyrawie Wołoskiej,

4. W związku z licznymi pismami dot. ataków wilków na psy z terenu Gminy Tyrawa Wołoska, złożony został wniosek do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie o wydanie zezwolenia na płoszenie wilków. RDOŚ w Rzeszowie wydał pozytywną decyzję zezwalającą na płoszenie wilków przy użyciu materiałów hukowych. W dnach 12 – 13 grudnia odbyła się akcja płoszenia wilków.

3. Cele w sferze gospodarczej Gminy.

3.1. W zakresie sfery gospodarczej:

- 1) współpraca w ramach Lokalnej Grupy Działania „Zielone Bieszczady” w zakresie promocji Gminy, rozwoju przedsiębiorczości oraz pobudzania inicjatyw społecznych;
- 2) propagowanie idei bezpośredniej sprzedaży produktów rolnych poprzez współpracę z Giełdą Wschód w Skołoszowie.

V. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TYRAWA WOŁOSKA I MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tyrawa Wołoska, które zostało przyjęte przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 10 października 2002 roku Uchwałą Nr XXXVI/203/2002 (dwie zmiany, pierwsza Zmiana Nr 1/2010 – załącznik do uchwały Nr X/39/11 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 września 2011 r. i druga zmiana Nr 2/2012 – załącznik do uchwały Nr XXXI/148/13 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 30 grudnia 2013r.).

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego stanowi podstawę planowania przestrzennego w Gminie. Gmina Tyrawa Wołoska zajmuje powierzchnię około 69 km², z czego około 0,2212 km² objęte jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (0,32% powierzchni).

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego w Gminie Tyrawa Wołoska:

- dla Gazociągu Wysokiego Ciśnienia, relacji Hermanowice – Strachocina, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 22 listopada 2011 r. Uchwałą Nr XII/46/11 o powierzchni 0,2112 km²;
- o nazwie „Tyrawa Wołoska I/2012”, który został przyjęty przez Radę Gminy w Tyrawie Wołoskiej z dnia 30 grudnia 2013r. Uchwałą Nr XXXI/149/13 – teren położony pomiędzy drogą publiczną krajową, drogą publiczną powiatową, a ciekim wodnym Tyrawka, o powierzchni około 1,0 ha.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2020 r. wydała łącznie **20** decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia zasad zagospodarowania i zabudowy w tym **16** decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową oraz **4** decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ponadto na wnioski zainteresowanych wydano **41** zaświadczeń z o przeznaczeniu nieruchomości w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska w ubiegłym roku nadano **9** numerów porządkowych

VI. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

Gmina Tyrawa Wołoska nie posiada Programu Rewitalizacji Gminy. Planuje się przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Tyrawa Wołoska.

VII. ZABYTKI I OCHRONA KONSERWATORSKA

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska zlokalizowane są obiekty znajdujące się w rejestrze ochrony zabytków, który funkcjonuje w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyślu - Delegatura w Krośnie.

Do obiektów tych należą:

1) zabytki nieruchome:

- Hołuczków – cerkiew, ob. kościół filialny pw. Św. Paraskewii – decyzja nr A-2019 z 06.11.1990 r.,
- Rakowa – cerkiew, ob. kościół filialny pw. MB Siewnej – A-224 z 15.11.1990 r.,
- Siemuszowa – cerkiew, ob. kościół filialny pw. Chrztu Pańskiego – A-1296 z 04.11.1992,
- Tyrawa Wołoska – zespół kościelny – kościół parafialny pw. św. Mikołaja Bpa i dzwonnica – A-1047 z 04.09.1990 r.,

2) Zabytki ruchome:

- Siemuszowa – wyposażenie ruchome cerkwi – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-722 z 26.02.2016 r.,
- Tyrawa Wołoska – nastawa ołtarza głównego z kościoła parafialnego – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-241 z 07.05.2008 r.,
- Tyrawa Wołoska - wyposażenie wnętrza kościoła parafialnego (2 ołtarze boczne i ambona) – decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-241 z 27.11.2009 r.,

- Tyrawa Wołoska – cztery figury XVII-wieczne z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-348 z 20.05.2010 r.,
- Tyrawa Wołoska – polichromia kaplicy Pana Jezusa Ukrzyżowanego z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-599 z 11.03.2013 r.,
- Tyrawa Wołoska – elementy wyposażenia ruchomego z kościoła parafialnego - decyzja Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr B-738 z 12.01.2016 r.

W roku 2020 został przeprowadzony remont Cerkwii w Hołuczkowie na kwotę **108.266,42 zł** – źródło finansowania tego zadania:

- **20.000,00 zł** – z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska (Mienia Wiejskiego Sołectwa Hołuczków),
- **28.266,42 zł** - środki własne Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Św. Mikołaja Biskupa,
- **40.000,00 zł** - z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Rzeszowie,
- **20.000,00 zł** - Urząd Marszałkowski w Rzeszowie.

VIII. BUDOWNICTWO

Budownictwo jednorodzinne

Rozwój budownictwa na terenie Gminy Tyrawa Wołoska obrazują poniższe dane:
Ilość nadanych numerów porządkowych dla budynków mieszkalnych:

2014 r. – 9 nadanych numerów porządkowych,
2015 r. – 8 nadanych numerów porządkowych,
2016 r. – 7 nadanych numerów porządkowych,
2017 r. – 5 nadanych numerów porządkowych,
2018 r. – 11 nadanych numerów porządkowych,
2019 r. – 11 nadanych numerów porządkowych,
2020 r. – 9 nadanych numerów porządkowych.

Razem: **60** nadanych numerów porządkowych.

IX. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020 został przyjęty Uchwałą Nr XIV/74/2019 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 27 grudnia 2019r. oraz Uchwałą Nr XX/102/2020 Rady Gminy Tyrawa Wołoska

z dnia 17 lipca 2020 r. wprowadzającą zmianę w załączniku do Uchwały Nr XIV/74/2019 rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 27 grudnia 2019 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Tyrawa Wołoska na lata 2016 – 2020 został wprowadzony Uchwałą Nr XII/71/16 rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 25 stycznia 2016 r.

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się nierozłącznie z profilaktyką uzależnień od alkoholu.

Celem programów było:

- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz związanych z narkomanią,
- promowanie przez szkołę programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- ukazywanie ciekawych form spędzania wolnego czasu,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- uczenie umiejętności zabawy w dużej grupie,
- zapobieganie patologiom społecznym,
- promowanie instytucji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Powołany Zarządzeniem Nr 9/2019 Wójta Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 8 marca 2019 r. skład osobowy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nie uległ zmianie i składa się z:

- 2 przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej (w tym jedna osoba będąca zarazem przedstawicielem Zespołu Interdyscyplinarnego),
- przedstawiciela Powiatowej Policji w Sanoku,
- przedstawiciela Parafii Rzymskokatolickiej w Tyrawie Wołoskiej.

Zarządzeniem Wójta Gminy Tyrawa Wołoska Nr 23/2019 z dnia 28 marca 2019 r. został wprowadzony Regulamin organizacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej. Regulamin określa zadania, organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Gminnej Komisji. Regulamin został opracowany przez Przewodniczącego Komisji, po uwzględnieniu opinii Członków Komisji.

W 2020 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej skupiła się przede wszystkim na diagnozowaniu osób skierowanych na Komisję, u których występuje podejrzenie uzależnienia od alkoholu oraz diagnozowaniu potrzeb i udzielaniu pomocy tym osobom oraz ich rodzinom.

W tym celu zostały zawarte 2 umowy zlecenia na wykonanie czynności polegających na przeprowadzeniu badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wydawania stosownych opinii wobec osób skierowanych do lekarza biegłego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej. Umowy zostały podpisane z biegłymi sądowymi, jedna z psychologiem, natomiast druga z lekarzem specjalistą psychiatrii.

W 2020 r. Komisja prowadziła **15** spraw w zakresie nadużywania alkoholu, z czego wszczęła w 2020 roku **6** nowych postępowań. **3** sprawy zostały przekazane do właściwych miejscowo organów, w związku ze zmianą miejsca zamieszkania.

Po przeprowadzonych przez Komisję rozmowach motywacyjnych, dobrowolnie, w zakresie uzależnienia od alkoholu przebadanych zostało **7** osób, w tym **2** osoby przebadane przez Sąd Rejonowy w Sanoku na wniosek Komisji.

Dwie osoby podjęły leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień w Sanoku, z czego tylko jedna kontynuuje terapię nadal, pozostałe osoby leczenie przerwały.

Jedna osoba podjęła dobrowolnie leczenie w zakładzie stacjonarnym na Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

Wobec **jednej** osoby zakończono postępowanie ze względu na brak uzależnienia od alkoholu.

Do pozostałych osób, które nie współpracowały z członkami Komisji oraz z biegłymi sądowymi, zostały wszczęte procedury w zakresie podjęcia stosownych działań przez Sąd Rejonowy w Sanoku – Wydział Rodzinny i Nieletnich. Sąd prowadzi odrębne postępowania o zastosowaniu obowiązku leczenia odwykowego.

Podstawowym celem terapii uzależnienia od alkoholu jest uzyskanie poprawy zdrowia pacjenta. Oczekiwanym efektem terapii uzależnienia od alkoholu jest trwałe zatrzymanie spożywania alkoholu, uzyskanie świadomości choroby, uzyskanie wglądu w mechanizmy choroby, dzięki któremu może on nauczyć się unikania powrotu do picia w przyszłości.

Picie i nadużywanie alkoholu jest jednym z czynników ryzyka wystąpienia przemocy. Większość osób, z którymi pracują członkowie Komisji w Tyrawie Wołoskiej to osoby stosujące przemoc, to osoby, co do których wszczęta jest oddzielna procedura tzw. Niebieska Karta. Warto pamiętać, że leczenie odwykowe nie rozwiązuje problemu przemocy w rodzinie. Ponieważ zobowiązanie do leczenia nie ma charakteru przymusu, osoba uzależniona często odmawia pozostania w placówce leczenia odwykowego i cały wysiłek rodziny i zaangażowanych instytucji, w efekcie, nic nie zmienia. Osoba uzależniona pije i stosuje nadal przemoc. W wielu wypadkach poważnym czynnikiem motywującym do podjęcia terapii związanej z przerwaniem stosowania przemocy jest wyrok sądowy (w sprawie karnej) w zawieszeniu. Daje to możliwości nacisku kuratorowi, aby jego podopieczny podjął terapię dla osób stosujących przemoc. Groźba wystąpienia do sądu o odwołanie wyroku jest sankcją, której sprawcy przemocy, w większości wypadków, wolą uniknąć. Mając to na uwadze, GKRPA na bieżąco współpracowała i na zasadzie synergii podejmowała działania z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym działającym w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej.

W celu zminimalizowania przypadków zakłóceń porządku publicznego, łamania przepisów prawa oraz wszelkich form patologii, w ramach współpracy, Policja na bieżąco przeprowadza kontrole sklepów usytuowanych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska. Policja przypominała, że sprzedaż alkoholu nieletnim jest przestępstwem.

W 2020 r. Gminna Komisja wydała dla **2** przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, opinie w formie postanowienia odnośnie udzielania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach Programu realizowane były zajęcia edukacyjne:

1) od lipca 2020 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej prowadzony jest cykl zajęć w ramach zadania publicznego pn. „*Życiem zafascynowani do*

działania zainspirowani". Jest to program działań profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży zagrożonych hazardem i innymi uzależnieniami behawioralnymi (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi, przemocą domową, problemami opiekuńczo – wychowawczymi). Program współfinansowany ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych będących w dyspozycji Ministra Zdrowia właściwego do spraw zdrowia w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020.

W ramach bezpłatnych warsztatów rozpoczęły się:

- zajęcia informacyjno – edukacyjne dla dzieci i młodzieży,
- warsztaty umiejętności psychospołecznych dla dzieci i młodzieży,
- indywidualne konsultacje psychologiczne dla uczestników projektu (dzieci i młodzieży, rodziców/opiekunów prawnych oraz wychowawców/kierowników placówek),
- warsztaty umiejętności psychospołecznych dla rodziców i wychowawców/kierowników – psychoedukacja w zakresie profilaktyki i wychowania dzieci i młodzieży,
- zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży,
- indywidualne konsultacje dla rodziców/opiekunów prawnych dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach socjoterapeutycznych.

Liczba godzin warsztatowych wyniosła **21**, plus **5** godzin indywidualnego poradnictwa psychologicznego. Działania te są nadal kontynuowane i realizowane zgodnie z umową partnerstwa zawartą z Centrum Socjo – Pedagogicznym „Team” w Rzeszowie;

2) w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Sanoku przeprowadzili kilkakrotnie **pogadanki z młodzieżą**.

Prelekcje dotyczyły podstawowych, wymaganych postaw i zaniechań, jeśli chodzi o różnego typu problematykę związaną z prowadzonymi przez KPP programami i działaniami w zakresie profilaktyki społecznej. Między innymi należały do nich:

- Działania: „**Bezpieczne ferie**”, „**Bezpieczne Wakacje**”, „**Bezpieczna droga do Szkoły**”, „**Stop patologiom- Razem bezpiecznie**” w tym handel ludźmi, dopalacze oraz wandalizm,
- Programy profilaktyczne: „**Pseudokibic**”, „**Cyberbezpieczni**”, „**Ostrożnie pies**”;

3. Zgodnie z założeniami Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zakupiono materiały edukacyjno – profilaktyczne celem organizacji i prowadzenia działań profilaktycznych w szkole lub w Świetlicy Mrówka:

- płyty DVD pn. „Uzależnienia XXI wieku”,
- książkę pt. „Szkoła neuronów”,
- ulotki o tematyce „**Stop Przemocy**”.

W 2020 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uczestniczyła w **9** posiedzeniach. Na każdym posiedzeniu Komisja przeprowadzała z osobami uzależnionymi od alkoholu dialog motywacyjny.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu realizacji Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracowała z:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej
- Sądem,

- Prokuraturą,
- Policją,
- Poradnią Leczenia Uzależnień w Sanoku,
- Gminnym Ośrodkiem Kultury,
- Szkołą Podstawową w Tyrawie Wołoskiej,
- Parafią Rzymskokatolicką pw. Św. Mikołaja Biskupa w Tyrawie Wołoskiej,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku
- Placówką Wsparcia Dziennego w Tyrawie Wołoskiej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej:

1) uczestniczyła w projekcie edukacyjnym realizowanym przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pn. **„Wspieranie placówek działających w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności na rzecz rodzin z problemem alkoholowym i przemocy”**. W ramach projektu, na rzecz Gminy Tyrawa Wołoska, PARPA przekazała **bezpłatnie** pakiety materiałów edukacyjnych zawierające ulotki, broszury dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Materiały te zostały rozdysponowane w placówkach pomocy społecznej, szkole i sklepach;

2) wzięła udział w konkursie zorganizowanym na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

W ramach tego konkursu pozyskano INTEGRO – GRĘ TERAPEUTYCZNO INTEGRACYJNO KOOPERACYJNĄ. Gra jest wykorzystywana w placówce wsparcia dziennego;

3) zorganizowała konkurs profilaktyczny pn. **Rodzina koronawirusem zagrożona ale zjednoczona**. Celem konkursu było propagowanie wartości rodzinnych, wzmacnianie więzi i czynników chroniących dziecko, oraz promowanie wśród mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska postaw i zachowań wolnych od uzależnień i przemocy domowej;

4) wspólnie z GOK w Tyrawie Wołoskiej, w ramach Narodowego Święta Niepodległości zorganizowała akcję pn.: „Niepodległa jest w nas”.

Od dnia **1 września 2020 r.** w budynku Urzędu Gminy w Tyrawie Wołoskiej, działa **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny**. PIK prowadzi działalność skierowaną do wszystkich mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska, a w szczególności do osób:

- będących w kryzysie,
- uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających,
- członków rodzin osób uzależnionych,
- doświadczających przemocy,
- stosujących przemoc,
- mających problemy emocjonalne,
- podejmujących ryzykowne zachowania, chcących wykonać test w kierunku HIV oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową,
- mających problemy opiekuńczo – wychowawcze.

Do zadań PIK należy w szczególności:

- wstępna diagnoza i ocena sytuacji rodzinnej,
- udzielanie konsultacji i porad psychologicznych, prawnych, pedagogicznych i socjalnych,
- motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek,
- inicjowanie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
- prowadzenie w środowisku działań edukacyjno-informacyjnych i motywujących,
- stałe aktualizowanie bazy danych o wszelkich formach pomocy,
- udzielanie informacji telefonicznej,
- prowadzenie działalności informacyjno-konsultacyjnej dotyczącej spraw związanych z rozwiązywaniem problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy, – prowadzenie statystyki udzielanych porad i konsultacji.

Oferowana pomoc jest bezpłatna.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny jest dostępny dla mieszkańców Gminy w godzinach pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej.

W Punkcie dyżury pełnią pracownicy socjalni, asystent rodziny, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, według potrzeb i w ramach obowiązków służbowych, a także pedagog, który w roku 2020 świadczył pracę w ramach PIK w łącznym wymiarze **64 godzin**.

Od września do grudnia 2020r. z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego skorzystało **45 osób**. **18** porad dotyczyło spraw pedagogicznych, w tym szczególnie spraw związanych z wychowaniem i rozwojem dzieci, nauką zdalną, problemami z właściwą relacją: rodzic-dziecko, przeciwdziałaniem uzależnieniom (w tym od gier komputerowych). Rozwijano umiejętności wychowawcze rodziców. Pozostali pracownicy udzielali porad dotyczących punktów pomocowych, ośrodków terapeutycznych, możliwości wsparcia i pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, prawnej. Z porad korzystały osoby pokrzywdzone, rodziny uzależnionych, jak też sami uzależnieni i sprawcy przemocy.

Plan finansowy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 zakładał kwotę: **34.455,98 zł**, jego wykonanie – **16.397,72 zł**.

W związku z rozpowszechnianiem się koronawirusa SARS-Co V-2, wywołującego chorobę COVID-19 i wejściem w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjach kryzysowych, część zaplanowanych działań w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok nie została zrealizowana. W związku z obowiązkiem jaki spoczywa na Gminie w zakresie trwałości projektu Świetlica Mrówka, w roku 2021 część zaoszczędzonych środków planuje się przeznaczyć na bieżącą działalność tejże świetlicy jak również na nowo utworzony Punkt informacyjno-Konsultacyjny.

X.PROGRAM WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2020 został przyjęty Uchwałą Nr XIII/70/2019 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 28 listopada 2019r.

Cele uchwalonego programu to:

- określenie zasad współpracy samorządu z organizacjami,
- wspieranie działań na rzecz umacniania istniejących i powstawania nowych organizacji, działających dla dobra lokalnej społeczności,
- pobudzanie innowacyjności i konkurencyjności poprzez umożliwienie organizacjom indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych,
- włączenie zainteresowanych organizacji do realizacji programów służących rozwojowi gminy,
- poprawa jakości życia współmieszkańców poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych, wzmacnianie pozycji organizacji i zapewnienie tym organizacjom równych szans w realizacji zadań publicznych, poprzez powierzanie i wspieranie coraz większej ilości zadań z jednoczesnym zapewnieniem odpowiednich środków na ich realizację.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w roku 2020 była ograniczona przez utrzymującą się pandemię. Poprzez wprowadzenie niezbędnych restrykcji, realizacja zadań nie była możliwa w takim stopniu jak w latach ubiegłych. Tylko UKS „Tyrawka” zrealizował zadanie publiczne o charakterze finansowym ze środków pochodzących z budżetu Gminy z zakresu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi sportu na kwotę: **11.863,67 zł (9.000,00 zł – dotacja, 2.863,67 zł – środki własne UKS „Tyrawka”)**. Zadanie realizowane było w drugim półroczu. W pierwszym półroczu, mimo złożenia oferty i pozytywnym dla UKS rozstrzygnięciu, Stowarzyszenie nie przystąpiło do realizacji zadania ze względów obiektywnych (koronawirus).

Na działalność statutową organizacji pozarządowych, w miarę potrzeb, Gmina bezpłatnie udostępniała lokale znajdujące się w budynkach komunalnych.

Władze Gminy oraz pracownicy Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy służyły doradztwem i pomocą merytoryczną.

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „U Podnóża Gór Słonnych” podpisało umowę z Podkarpackim Urzędem Marszałkowskim na realizację zadania w ramach ogłoszonego przez Lokalną Grupę Działania „Zielone Bieszczady”, naboru w zakresie: Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej dotyczącego przedsięwzięcia: Budowa, rozbudowa i wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej pn.: **„Budowa ogólnodostępnej, niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjno-turystycznej w Tyrawie Wołoskiej”**. Złożyło też wniosek o dofinansowanie projektu pn.: **„Dziedzictwo Kulturowe Gminy Tyrawa Wołoska”**;

Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne czynnie wspomagały działania władz Gminy poprzez świadczenie cennej i efektywnej pomocy przy organizacji ważnych wydarzeń jakie miały miejsce w Gminie Tyrawa Wołoska.

XI. REALIZACJA UCHWAŁ RADY

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym wójt gminy jest organem wykonawczym, do którego należy m. in. wykonywanie uchwał rady gminy.

Podjęte przez Radę Gminy uchwały Wójt Gminy zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 cytowanej ustawy przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru jakimi są:

- w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Podkarpacki,
- w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba Obrachunkowa.

W roku 2020 Rada Gminy Tyrawa Wołoska podjęła **45** uchwał, z czego:

- **19** objętych było nadzorem Regionalnej Izby Obrachunkowej,
- **22** podlegało publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej, zaś uchwały stanowiące akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

XII. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Podmioty gospodarcze według CEIDG						
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba podmiotów	35	35	41	46	53	59

Na terenie Gminy funkcjonują zakłady związane z przetwórstwem drewna, zakłady mechaniki pojazdowej oraz sklepy, w większości działające całosezonowo. Pozostałe podmioty prowadzące działalność gospodarczą są związane ze świadczeniem usług: leśnych, tartacznych, budowlanych, stolarskich, fryzjerskich oraz dotyczących zabiegów kosmetycznych, hotelarskich, związanych z handlem oraz gastronomią, wynajmem i dzierżawą maszyn i urządzeń. Działają również podmioty związane z ratownictwem medycznym.

XIII. ROLNICTWO

Jedną z form użytkowania terenu Gminy Tyrawa Wołoska jest ich rolnicze wykorzystanie. Użytki rolne stanowią **2559,7290 ha** powierzchni całej gminy czyli ok. **37,00%**.

Areal poszczególnych klas przedstawia się następująco:

Klasa	Powierzchnia [ha]
ŁIII	10,8390
ŁIV	12,9355
ŁV	23,1122
ŁIV	8,6645
PsII	0,6774
PsIII	18,0141
PsIV	406,7906
PsV	369,1699
PsVI	144,8094
RIIIa	4,9870
RIIIb	90,5092
RIVa	487,4712
RIVb	457,4941
RV	452,2716
RVI	71,8031

Z uwagi na zmieniający się klimat w ostatnich latach zaobserwowano zwiększone występowanie niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które niewątpliwie wpływają na kondycję rolnictwa.

W 2020 roku na terenie Gminy Tyrawa Wołoska wystąpiły niekorzystne zjawiska atmosferyczne określone jako klęska żywiołowa w formie powodzi. Jednak do Urzędu Gminy nie wpłynął żaden wniosek o oszacowanie strat w uprawach rolnych.

Została podpisana umowa z Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Rzeszowie na wykonanie oznaczeń laboratoryjnych w próbkach glebowych z użytków rolnych i sadów. Na terenie Gminy zostało wykonanych **50** próbek.

W dniach od 1 września do 30 listopada odbył się Powszechny Spis Rolny 2020, który miał na celu:

- zapewnienie bazy informacyjnej o gospodarstwach rolnych,
- nakreślenie kierunków realizacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rolnej i społecznej wsi,
- dostarczenie informacji niezbędnych do planowania polityki żywnościowej, trendów hodowli zwierząt gospodarskich i struktury zasiewów upraw rolnych,
- analizy zmian jakie zaszły w rolnictwie na przestrzeni 10 lat,
- wykonanie zobowiązań Polski w zakresie dostarczenia informacji na potrzeby organizacji międzynarodowych – EUROSTAT, FAO, OECD,
- aktualizacje statystycznego rejestru gospodarstw rolnych i przygotowanie operatów do pogłębionych badań reprezentacyjnych z zakresu rolnictwa w kolejnych latach.

W Gminie Tyrawa Wołoska Powszechny Spis Rolny 2020 został zrealizowany w **100%**.

XIV. OŚWIATA I EDUKACJA

1. Budżet Oświaty i Edukacji.

Wykonanie budżetu w roku 2020 wynosiło: **3.199.417,65 zł**
w tym:

- 1) Szkoła Podstawowa – **2.507.431,39 zł**,
- 2) Oddziały przedszkolne – **279.748,31 zł**,
- 3) doskonalenie i doksztalcanie nauczycieli – **3.750,00 zł**,
- 4) dowóz uczniów do szkół – **41.019,59 zł**,
- 5) pozostała działalność – **34.071,00 zł**,
- 6) ZEAS – **316.515,26 zł**.

Środki pochodziły z:

- 1) subwencji oświatowej – **2.410.285,00 zł**,
- 2) dotacji do przedszkoli – **51.645,00 zł**,
- 3) dotacji do podręczników – **16.882,10 zł**,
- 4) dotacja – „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” – **12.000,00 zł**,
- 5) budżetu Gminy – **708.605,55 zł**.

2. Liczba uczniów i oddziałów.

Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	W tym:							
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
SP	8	163	22	22	26	20	16	23	20	14
Oddziały przedszkolne	3	43	0a	0b	0c					
			14	13	16					
Ogółem	11	207								

3. Zatrudnienie.

W roku 2020 w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej prowadzonej przez Gminę było zatrudnionych **26** nauczycieli oraz **6** pracowników administracji i obsługi.

Wyszczególnienie	Zatrudnienie		W tym:			
	etaty	osoby	Nauczyciele		Pozostali	
			etaty	osoby	etaty	osoby
SP	28,28	29	22,28	23	6	6
Oddziały przedszkolne	3	3	3	3	-	-
Razem	31,28	32	25,28	26	6	6

W trakcie roku na urlopie macierzyńskim przebywał pracownik administracyjny.

4. Wyniki z egzaminów.

Egzamin ósmoklasisty – 2020

Przedmiot	Wynik egzaminu							
	szkoła		gmina		powiat		województwo	
	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin
j. polski	61	6	61	6	63	6	61	6
matematyka	41	4	41	4	48	6	48	6
j. angielski poziom podstawowy	39	3	39	3	56	6	53	5

5. Projekty zrealizowane w ramach środków pozabudżetowych.

1) Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa.

Gmina Tyrawa Wołoska, a wraz z nią biblioteką szkolną wzięły udział w rządowym programie „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”, dzięki któremu zostało przyznane wsparcie finansowe na zakup nowości wydawniczych niebędących podręcznikami.

Całkowita kwota dotacji wyniosła **15.000,00** (12.000,00 zł – dotacja, 3.000.00 zł – wkład własny).

Dzięki temu uczniowie Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej będą mogli poszerzać swoje zainteresowania i aktywność czytelniczą, korzystając z około **890** nowych pozycji o jakie wzbogaciła się biblioteka szkolna. Zwiększyła się atrakcyjność biblioteki szkolnej jak również dostępność do nowości wydawniczych.

„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” powstał z myślą o wsparciu organów prowadzących szkoły w zakresie rozwijania zainteresowania uczniów poprzez promocję rozwoju czytelnictwa. Jego celem jest stwarzanie warunków do wzrostu czytelnictwa w Polsce jak również wzbogacenie zasobów bibliotek szkolnych o pozycje pozostające w sferze zainteresowań dzieci i młodzieży, a także popularyzowanie regularnego czytelnictwa, a poprzez to rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz kształtowanie twórczych postaw uczniów;

2) Szkolny Klub Sportowy.

Finansowany w **95 %** przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, **5%** - stanowi wkład własny Gminy .

W ramach projektu dwóch nauczycieli wychowania fizycznego prowadziło po **2** godziny tygodniowo zajęć sportowych (łącznie **4** tygodniowo) w dwóch edycjach: styczeń-czerwiec oraz wrzesień-grudzień. W projekcie uczestniczyło ok. **35** uczniów Szkoły.

Program ten jest działaniem systemowym. Ma na celu umożliwienie podejmowania dodatkowej aktywności fizycznej realizowanej w formie zajęć sportowych i rekreacyjnych;

3) Certyfikat Jakości Kształcenia.

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej uczestniczyli w **innowacyjnym programie optymalizacji nauki słownictwa InstaLing** . Jest to już XII edycja tego programu. Dzięki wytężonej pracy indywidualnej uczniów oraz zaangażowaniu ich i nauczyciela języka niemieckiego, uczniowie klas siódmych i ósmych zdobyli **Certyfikat Jakości Kształcenia z języka niemieckiego**;

4) Ogólnopolska Kampania Profilaktyczna: Zachowaj Trzeźwy Umysł.

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” podejmuje problem profilaktyki uzależnień. Jednym z najważniejszych celów jest promowanie konstruktywnych postaw , zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań prospołecznych jako alternatywy wobec wielu patologii , szczególnie picia alkoholu , zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy. Kampania skierowana jest do młodzieży szkolnej, nauczycieli i rodziców.

Uczniowie uczestniczyli: w warsztatach radzenia sobie z trudnymi emocjami i złością, zajęciach z zakresu komunikacji i rozwiązywania konfliktów, programach profilaktycznych, zdobywając wiedzę o sytuacjach i substancjach wysokiego ryzyka. Mieli też możliwość rozwijania swoich talentów i zainteresowań sportowych, muzycznych i plastycznych na zajęciach pozalekcyjnych organizowanych na terenie szkoły.

W ramach realizacji zadań w/w kampanii uczniowie zostali zaproszeni do udziału w konkursie plastyczno-literackim pod hasłem: **Wehikuł czasu. Mój najszczęśliwszy dzień!**. Zadaniem uczestnika było wykonanie pracy plastycznej lub literackiej, prezentującej dowolny dzień z przeszłości lub przyszłości, który według wyobraźni

i kreatywności danej osoby był wyjątkowy. Wpłynęło wiele ciekawych i kolorowych prac plastycznych, natomiast uczeń z klasy szóstej napisał wzruszającą opowieść;

5) Projekt "Astro Pi - Mission Zero" organizowany przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) i Fundację Raspberry Pi.

Projekt ten oferuje uczestnikom w wieku do 14 lat możliwość uruchomienia napisanego przez nich kodu na **Międzynarodowej Stacji Kosmicznej!** Zespoły piszą program do wyświetlania wiadomości i odczytu czynników środowiskowych (temperatury, wilgotności) na komputerze **Astro Pi**, znajdującym się na pokładzie ISS - efekt widzą astronauta wykonujący swoje codzienne zadania.

Dwa zespoły uczniów z naszej szkoły podjęły wyzwanie realizacji projektu. W marcu, napisane przez dwie grupy projektowe programy, zostały przesłane organizatorom. Tego samego dnia otrzymaliśmy potwierdzenie o ich realizacji. Zostaną uruchomione na Międzynarodowej Stacji Kosmicznej w terminie maj/czerwiec 2021 r.;

6) Europejski Dzień Zdrowego Jedzenia jest obchodzony w naszej Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej od kilku lat. Podejmowane były działania mające na celu promocję zdrowego stylu życia, w tym odpowiedniej diety – m. in. poprzez spotkania i konsultacje z dietetykiem i kucharką.

Podsumowaniem każdego spotkania były urozmaicone praktyczne warsztaty kulinarne prowadzone pod kierunkiem nauczycieli.

W tym roku, przestrzegając zasad Procedury bezpieczeństwa, nie były prowadzone praktyczne zajęcia kulinarne. Tegoroczne obchody nawiązały do promowania zdrowego jedzenia poprzez różnego rodzaju działalność plastyczną;

7) Międzynarodowy Dzień Zdrowego Śniadania

W drugim tygodniu listopada w SP w Tyrawie Wołoskiej zorganizowany został **Dzień Zdrowego Śniadania**. Brały w nim udział klasy 0- III.

Uczniowie tworzyli zdrowe posiłki, wykorzystując do tego kolorowe obrazki przedstawiające produkty spożywcze. Układali też przepisy kulinarne.

Ze względu na obostrzenia sanitarne dzieci nie przygotowywały samodzielnie potraw, ale prezentowały swoje śniadania przyniesione z domu, omawiając przy tym znaczenie produktów spożywczych, z których ich posiłek został przygotowany. Ponadto uczniowie klasy III wykonywali hasła propagujące **Dzień Zdrowego Śniadania**. W każdej klasie zwracano uwagę na wartości odżywcze i kulturę jedzenia;

8) Program Europejski Kodeks Walki z Rakiem - jest gotową instrukcją podpowiadającą, w jaki sposób zachować zdrowie oraz poprawić jego stan. Pokazuje, jak przez proste, codzienne działania obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe. Wszystkie informacje w nim zawarte opierają się na dowodach naukowych – są pewne, rzetelne i sprawdzone. W Kodeksie opisanych jest 12 zaleceń dotyczących prewencji nowotworów,

Celem projektu jest budowanie świadomości onkologicznej i poprawy jakości życia dzieci i młodzieży przez:

- stwarzanie warunków oraz kształtowanie motywacji, wiedzy i umiejętności w zakresie wpływu zdrowego stylu życia na zapobieganie chorobom nowotworowym;
- kształtowanie postawy aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia.

Udział szkoły w programie polegał na aktywnym propagowaniu i stosowaniu zasad *Europejskiego Kodeksu Walki z Rakim* przez dzieci i młodzież szkolną z klas IV – VIII. W ramach programu zorganizowane były zajęcia na lekcjach wychowawczych, lekcjach przyrody i biologii. Były to pogadanki, lekcje pokazowo-poglądowe w oparciu o gotowe scenariusze lekcji;

9) Projekt **Cała Polska czyta dzieciom**

Realizacja ogólnopolskiej kampanii społecznej ***Cała Polska Czyta Dzieciom***, ze względu na nauczanie zdalne, odbywała się głównie w oddziałach przedszkolnych, które realizowały program stacjonarnie.

Celem kampanii było propagowanie idei czytelnictwa wśród dzieci, a także uświadomienie rodzicom walorów wspólnego, codziennego czytania książek.

Każdego dnia odbywało się 20 - 30 minutowe czytanie przez nauczyciela.. Dzieci w trakcie spotkań nie tylko słuchały odpowiednio dobranych tekstów bajek, wierszy, czy opowiadań, lecz także miały możliwość wykonania rysunków, ilustracji, wycinanek, pacynek, śpiewania poznanych piosenek, a także zabaw w inscenizowanie znanych z książek treści. Rozwijały także własną aktywność, spostrzegawczość, pamięć, umiejętność kojarzenia faktów, zasób słownictwa, zdolność wypowiedzania się na dany temat.

W ramach realizacji programu *Cała Polska Czyta Dzieciom* prowadzony był cykl przedsięwzięć związanych z upowszechnianiem literatury wśród dzieci i rodziców, były to m.in.:

a) ***Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek*** - święto wszystkich bajkowych postaci.

W tym dniu dzieci przypominały sobie postacie bajkowe i mogły przebrać się za ulubionego bohatera bajkowego. Wybierały też ulubioną bajkową postać. Nauczyciel czytał ulubione bajki;

b) uczestnictwo w ***Światowym Dniu Pluszowego Misia***- częstego bohatera powieści, bajek, filmów i piosenek, takich jak m.in. *Kubuś Puchatek*, *Coralgol*, *Paddington*, *Miś Uszatek*, *Yogi*, *Rupert*, *Mój Brat Niedźwiedź*, *Mały Miś*, *Troskliwe Misie* czy *Gumisie*.

Odczytano fragmenty książki *Kubuś Puchatek*.

W ramach akcji czytelniczej nawiązana została współpraca z Gminną Biblioteką w Tyrawie Wołoskiej oraz Biblioteką Pedagogiczną w Sanoku;

10) Program **Akademia Bezpiecznego Puchatka**.

Akademia Bezpiecznego Puchatka to ogólnopolski program edukacyjny, którego celem jest edukacja uczniów klas pierwszych w zakresie bezpieczeństwa, uczenie dzieci bezpiecznych zachowań na drodze, w domu, w szkole, w czasie zabawy i w czasie odpoczynku.

Celem akcji jest edukacja i poprawa bezpieczeństwa dzieci, które rozpoczynają naukę w szkole oraz wspieranie ich rozwoju. Program zwraca uwagę na potencjalne zagrożenia, uświadamia dzieciom i ich rodzicom skutki tych zagrożeń.

W roku szkolnym 2019/2020 Szkoła przystąpiła do tej akcji. Wzięło w niej udział 22 pierwszoklasistów. Od września dzieci uczestniczyły w zajęciach dotyczących bezpieczeństwa, realizowanych w oparciu o starannie opracowane pod względem merytorycznym i metodycznym materiały edukacyjne. Kubuś Puchatek „uczył” dzieci, jak zgodnie z prawem poruszać się po drodze, jak przechodzić przez jezdnię, jeździć na rowerze oraz jak bezpiecznie i zdrowo odpoczywać w czasie ferii zimowych i wakacji.

„Przypomniał” o konieczności noszenia odblasków, by być widocznym na drodze. „Poruszył” także zagadnienia dotyczące rozsądnego korzystania z Internetu oraz niezapraszania nieznajomych do domu podczas nieobecności rodziców;

11) Program dla szkół - uczestnictwo w unijnym *Programie dla szkół*, który jest realizowany przy współpracy z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa.

Jest to program edukacyjny, dzięki któremu w atrakcyjny sposób dzieci uczą się zasad zdrowego odżywiania, regularnie spożywając w szkole dostarczane im owoce i warzywa oraz mleko i produkty mleczne oraz realizując w ramach Programu działania edukacyjne.

W ramach uczestnictwa w *Programie* Szkoła ma zawartą umowę z dostawcą, który dostarcza owoce i warzywa oraz mleko i produkty mleczne, które następnie są udostępniane dzieciom w klasach I-V.

Mając na względzie zmiany spowodowane wprowadzonymi obostrzeniami w zakresie funkcjonowania placówek oświatowych w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz prawidłową realizacją *Programu dla szkół*, w roku szkolnym 2020/2021 przyjęto rozwiązania, które pozwoliły na bardziej elastyczną realizację zadań wynikających z *Programu*. W tym zakresie, zgodnie z przepisami prawa krajowego oraz UE, znowelizowano rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, związanych z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu dla szkół (Dz. U. z 2020 r., poz. 1511 z późn. zm.). Wprowadzone przepisy umożliwiły Dyrektorowi Szkoły w okresie, w którym czasowo zostało ograniczone funkcjonowanie jednostek systemu oświaty, przekazywanie owoców i warzyw lub mleka rodzicom dzieci uczęszczających do klas objętych takim ograniczeniem, biorących udział w zajęciach realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Przekazywanie produktów odbywało się pod warunkiem przedłożenia przez rodziców Dyrektorowi Szkoły oświadczenia zawierającego zobowiązanie do odbioru owoców i warzyw lub mleka (takie deklaracje złożyło **siedemnaścioro** rodziców). Pozostałe produkty były udostępniane dzieciom z oddziałów przedszkolnych, które w tym okresie były obecne w szkole.

W Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej realizowane były akcje charytatywne:

- **„Nakarm Zwierzaka”**, której celem była zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska „Wesoły Kundelek” znajdującego się w Lesku. Uczniowie zebrali łącznie **35 kg** pokarmu, który został przekazany do schroniska. W akcji wzięli udział uczniowie klas I – VIII, nauczyciele oraz obsługa szkoły;

- **Nakrętkowo**, będącej kampanią społeczną pod hasłem **Pomóż ukoić ból !** Wolontariusze zachęcali wszystkich uczniów i nauczycieli do zbierania plastikowych nakrętek od butelek, które zostały przekazane na rzecz fundacji.

W tym roku zebrano **10 worków** nakrętek i przekazano do Brzozowskiej Fundacji **Potrafię Pomóc**. Dochód ze zbiórki nakrętek przeznaczony został na poczet realizowania statutowych celów Fundacji *Potrafię Pomóc*, a są to m. in.:

- finansowanie rehabilitacji,

- zakup sprzętu rehabilitacyjnego
- finansowanie turnusów rehabilitacyjnych.

Taka forma zaangażowania naszych uczniów jest nie tylko sposobem na zbieranie doświadczeń i szkolenie umiejętności społecznych, ale przede wszystkim uwrażliwia młodych ludzi na potrzeby starszych.;

- **Szkolny Klub Wolontariatu**, koordynowany przez Panią Izabelę Wotę-Peciak, włączył się w ogólnopolską zbiórkę pieniędzy na budowę Domu Hospicyjnego dla dzieci chorych na nowotwory, który powstaje na Podkarpaciu. Na konto fundacji przekazana została kwota **1.307,00 zł**.

6. Doposażenie oraz poprawa stanu technicznego placówki.

Zakupione zostały:

- lektury szkolne – Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa – **15.000,00zł**,
- pomoce dydaktyczne i sprzęt sportowy – **7.005,65 zł**,
- krzesła i stoliki do klasopracowni – **4.139,20 zł**,
- regały do biblioteki, szafa pod serwer, wykładzina OP – **5.591,20 zł**,
- rejestrator cyfrowy – **796,00 zł**,
- kosiarka – **2.915,00 zł**.

Wykonane remonty i naprawy to m. in.:

- wymiana pokrycia dachowego na budynku SP – **76.248,45 zł**,
- montaż lampy w sieci wodociągowej – **8.989,00 zł**.

Obsługę finansowo-księgową, kadrowo-płacową oraz organizacyjno-administracyjną Szkoły wykonuje **Zespół Ekonomiczno- Administracyjny Szkół w Tyrawie Wołoskiej**, w którym zatrudnieni są na pełnych etatach:

- 1) Kierownik,
- 2) Główna księgowa,
- 3) Pomoc administracyjna,
- 4) Konserwator.

XV. POMOC SPOŁECZNA

1) Zatrudnienie.

W 2020 roku w GOPS zatrudnieni byli:

- 1) Kierownik GOPS,
- 2) Główny księgowy (¼ etatu),
- 3) Księgowa (3/5 etatu),

4) Starszy pracownik socjalny,

5) Pracownik socjalny (do 31.06.2020 r.: 3/4 etatu w ramach OPS + 1/4 etatu w ramach projektu pn. MRÓWCZY ŚWIAT finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, od 1.07.2020r. pełny etat w ramach OPS),

6) Asystent rodziny (do 31.06.2020 r.: 1/2 etatu w ramach OPS + 1/2 etatu w ramach projektu pn. MRÓWCZY ŚWIAT finansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, od 1.07.2020r. pełny etat w ramach OPS),

7) Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,

8) Referent ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych (pełny etat, od 1.06.2018 r. przebywa kolejno na urlopie macierzyńskim, urlopie rodzicielskim oraz urlopie wychowawczym zawnioskowanym do dnia 25.01.2021 r.),

9) Kierownik Świetlicy Mrówka (1/2 etatu GOPS – refundacja części wynagrodzenia finansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w kwocie 1050,00 zł wraz z kosztami pracodawcy do dnia 31.06.2020 r.).

Od 1 lipca 2020r. GOPS zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy 3 pracowników socjalnych, w związku z czym spełnia wymogi art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

2) Struktura wydatków.

Struktura wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2020 r. w podziale na poszczególne zadania przedstawia się następująco:

Lp	Nazwa zadania	Plan po zmianach	Wykonanie	% realizacji	Struktura wydatków GOPS
1	Pomoc społeczna	648 552,37	570 148,52	87,91%	12,00%
2	Edukacyjna opieka wychowawcza	38 030,00	32 644,30	85,83%	0,69%
3	Rodzina	4 179 622,00	4 148 542,97	99,25%	87,31%
	SUMA	4 866 204,37	4 751 335,79	97,23%	100%

Na zadania z zakresu pomocy społecznej, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz rodziny w 2020r. Ośrodek miał zaplanowane **4 866 204,37** złotych, wydatkował **4 751 335,79** złotych co stanowi **97,32%**

ZADANIA WŁASNE GMINY

Szczegółowe wykonanie planu przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Treść	Plan po zmianach	Wykonanie	%
1	Opłacanie pobytu w domach pomocy społecznej	17 287,00	12 974,47	75,07%
2	Ośrodki wsparcia	1 664,00	846,00	50,84%
3	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	500,00	0	0%
4	Zasiłki i pomoc w naturze	48 451,00	42 256,11	87,21%
5	Dodatki mieszkaniowe	2 000,00	0	0%
6	Utrzymanie Ośrodka	383 736,00	337 211,68	87,87%
7	Program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”(dotacja rządowa + środki własne)	72 667,75	58 149,14	80,02%
8	Pozostała działalność	93 361,62	89 843,27	96,23%
9	Edukacyjna opieka wychowawcza	38 030,00	32 644,30	85,83%
10	Rodziny zastępcze	300,00	0	0%
	Razem:	657 997,37	573 924,97	87,22%

Realizując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej w 2020 roku wydano **204** decyzje administracyjne oraz **2** decyzje przyznające prawo do świadczeń z NFZ dla **1** osoby.

1.Opłaty za pobyt w DPS.

W 2020 roku (od 1 stycznia do 22 maja) Ośrodek Pomocy Społecznej finansował koszty pobytu **1** osoby w Domu Pomocy Społecznej. Wydano **1** decyzję administracyjną zmieniającą, w sprawie odpłatności za pobyt w DPS oraz **2** uchylające w sprawie udzielonej pomocy w formie skierowania do DPS.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej odpłatność za pobyt w DPS ponosiła podopieczna w wysokości 70% świadczeń pobieranych przez nią w ZUS, a pozostałą kwotę finansowała Gmina ze środków własnych.

Wśród osób zobowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej przeprowadzone zostały rodzinne wywiady środowiskowe (alimentacyjne) bądź GOPS w Tyrawie Wołoskiej wystąpił o ich przeprowadzenie do innych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Dla jednej osoby zobowiązanej do wnoszenia opłaty za pobyt matki w domu pomocy społecznej została wszczęta procedura w sprawie ustalenia odpłatności. W konsekwencji taki koszt został ustalony w ramach zawartej umowy pokrywania kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej.

Od 23 maja 2020 r. mieszkańców domu pomocy społecznej został przewieziony i przekazany pod opiekę do Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego. Od tamtego czasu Gmina Tyrawa Wołoska nie ponosi wydatków związanych z pobytem osób w domach pomocy społecznej.

2. Zasiłki i pomoc w naturze.

1) w ramach zasiłków celowych wydano następującą liczbę decyzji administracyjnych:

- zasiłki celowe – **10** (w tym 5 refundacji osoby bezdomnej)
- specjalne zasiłki celowe – **9**

Łącznie wypłacono **9 025,87 zł** zasiłków celowych z budżetu Gminy. Ogólna liczba osób, które skorzystały ze świadczenia to **14**.

Dodatkowo udzielono **posiłku potrzebującym** - zasiłek celowy **73** osobom w **25** rodzinach. W tej sprawie w 2020 r. wydano **49** decyzji administracyjnych. **1** osobie przyznano decyzję odmowną.

Przyznano pomoc w formie **refundacji kosztów schronienia** dla jednego podopiecznego na kwotę **846,00 zł** za okres 01.01.2020 r. do 18.01.2020 r. Było to schronisko w Sanoku tj. Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, z którym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma podpisaną umowę.

Współpracowano z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wieliczce. Osoba bezdomna z Gminy Tyrawa Wołoska miała refundowane świadczenia (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, zakup posiłku) oraz pracę socjalną tj. wniosek o częściowe ubezwłasnowolnienie i refundację kosztów pogrzebu, przewozu do DPS-u i szpitala;

2) z zasiłków okresowych, które wypłacane są obligatoryjnie, skorzystało **16** rodzin na łączną kwotę **27.230,24 zł** z dotacji rządowej. Wydano **16** decyzji administracyjnych przyznających zasiłek okresowy.

Wypłacono również **zasiłki okresowe** na kwotę **6.000,00 zł**, jako wkład własny do projektu **pn. Mrówczy Świat**. Środki te w całości stanowią dotację rządową. Wydano **5** decyzji administracyjnych.

3. Świadczenia dodatki mieszkaniowe .

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, w trybie decyzji administracyjnych. W 2020 r. nie było żadnych wniosków o dodatek mieszkaniowy.

4. Dodatek energetyczny.

Dodatek energetyczny wypłacany jest rodzinom pobierającym dodatek mieszkaniowy. Dodatek energetyczny finansowany jest z dotacji budżetu państwa. W 2020 r. nie złożono żadnego wniosku o dodatek energetyczny.

5. Utrzymanie Ośrodka.

Są to środki na wynagrodzenia pracowników i pochodne od nich oraz środki związane z wydatkami bieżącymi, takimi jak eksploatacja pomieszczeń, urządzeń i opłaty, zakup energii elektrycznej, zakup materiałów biurowych, zakup usług. Kwota na utrzymanie Ośrodka wyniosła **337.211,68 zł.** (z dotacji **49.997,00 zł**, ze środków unijnych **10.759,47 zł**, środki własne - **276 455,21 zł**).

6. Pomoc w zakresie dożywiania.

Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” odbywa się w oparciu o Uchwałę Nr II/12/2018 Rady Gminy Tyrawa Wołoska z dnia 12 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego w celu ustalenia wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” na lata **2019-2023** oraz określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia pieniężnego lub rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Gmina Tyrawa Wołoska w 2020 r. uzyskała z budżetu państwa **dotację celową** w wysokości **70 %**, a następnie przyznała pomoc w formie bezpłatnych posiłków. Celem uzyskania dotacji został złożony wniosek do Wojewody Podkarpackiego wraz z uzasadnieniem i w konsekwencji została odpisana umowa o udzielenie dotacji celowej w ramach Modułu 1 i Modułu 2 wieloletniego rządowego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” w 2020 r.

Wsparcie udzielane było:

- dzieciom, do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom, do czasu zakończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym,
- osobom i rodzinom spełniającym przesłanki art. 7 ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

W 2020 roku kryterium dochodowe do zakupu posiłku i zasiłku celowego na zakup żywności wynosiło **150%** progu uprawniającego do pomocy społecznej tj. **1.051,00 zł** dla osoby samotnej i **792 zł** na osobę w rodzinie.

W ramach tego Programu dożywianiem objęto narastająco **77** dzieci i młodzieży szkolnej w stołówkach szkolnych (w Gminie i poza miejscem zamieszkania) w tym **5** z programu osłonowego, na kwotę **16.699,44 zł**. Ilość rodzin korzystających wyniosła **39**. Ilość wydanych świadczeń (posiłków) wynosiła **4.186**.

Ponadto wypłacono w formie gotówkowej zasiłki celowe na zakup żywności dla **73** osób przyznanych **49** decyzjami na kwotę **37.548,50 zł**.

W związku z realizacją zadań związanych z dożywianiem uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska zredagowano i zawarto **11** umów z podmiotami realizującymi dożywianie dla dzieci w formie posiłku, w tym z **9** podmiotami spoza Gminy Tyrawa Wołoska.

7. Edukacyjna opieka wychowawcza

W ramach tego rozdziału dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Tyrawa Wołoska może być przyznawana pomoc materialna o charakterze socjalnym w formie: stypendium szkolnego bądź zasiłku szkolnego.

1) stypendium szkolne może być udzielone w formie: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz słuchaczy kolegiów. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe.

W 2020 roku w ramach stypendiów dla uczniów zamieszkujących Gminę Tyrawę Wołoską została wypłacona kwota w wysokości **32.644,30 zł**. Środki pochodzące z dotacji – **26.115,44 zł**, wkład własny Gminy – **6.528,86 zł**;

2) zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi szkoły, zamieszkałemu na terenie Gminy Tyrawa Wołoska znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego (śmierć rodziców lub opiekunów prawnych, ciężka, długotrwała choroba członków rodziny, nieszczęśliwy wypadek powodujący trwały uszczerbek na zdrowiu członków rodziny ucznia, znaczna szkoda materialna spowodowana pożarem, kradzieżą lub klęską żywiołową, innych szczególnych zdarzeń losowych). Z tej formy pomocy nikt nie skorzystał.

8. Rodziny zastępcze

W przedmiotowym rozdziale ujmowane są wydatki na rodzinne domy dziecka, na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz na rodziny pomocowe, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2020 r. na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz na rodziny pomocowe w 2020 r. nie wydatkowano środków finansowych.

ZADANIA ZLECONE

Na zadania zlecane z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego Ośrodek miał zaplanowane środki w wysokości **4.208.207,00 zł**, wydał kwotę **4.177.410,82 zł** co stanowi **99,26 %** planu rocznego.

Szczegółowe wykonanie zadań wg rozdziałów przedstawia tabela:

LP	Treść	Plan	Wykonanie	%
1	Świadczenia wychowawcze	2.326.000,00	2.322.140,07	99,83%
2	Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne	1.702.692,00	1.679.408,03	98,63%
3	Karta Dużej Rodziny	200,00	69,63	34,81%
4	Wspieranie rodziny, świadczenia dobry start	131.799,00	128.294,24	97,34%
5	Składki zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	18.631,00	18.631,00	100,00%
6	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2.087,00	2.070,95	99,23%
7	Zasiłki i pomoc w naturze: (zasiłki stałe)	26.798,00	26.796,90	99,99%
	Razem	4.208.207,00	4.177.410,82	99,26%

1. Świadczenia wychowawcze.

Celem świadczenia wychowawczego – Program „Rodzina 500+” jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

W 2020 r. świadczenie wychowawcze przysługiwało na każde dziecko bez względu na dochody rodziny.

W 2020 r. wypłacono dla **237 rodzin** świadczenie wychowawcze na kwotę **2.302.568,24 zł.**

2. Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki społeczne.

W 2020 r. Ośrodek kontynuował realizację zapoczątkowanego w roku 2004 zadania rządowego. Jest to jedna z dziedzin szeroko pojętej polityki społecznej państwa realizowanej przez organy samorządowe. Od września 2006 roku GOPS stał się jedynym płatnikiem tych świadczeń na terenie Gminy Tyrawa Wołoska.

1) świadczenia rodzinne są zależne od kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługiwał w 2020 r., jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty **674,00 zł.** Jeżeli członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne – **764,00 zł.**

W 2020 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało **125 rodzin**, ze świadczeń opiekuńczych **94 rodziny**. Z funduszy alimentacyjnego – **5 rodzin**;

2) świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługiwały, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty - 800,00 zł. Z funduszu alimentacyjnego skorzystało **5 rodzin.**

Na świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego oraz składki społeczne wypłacono kwotę **1.467.596,23 zł;**

3) składki społeczne (na ubezpieczenie społeczne świadczeniobiorców pobierających niektóre świadczenia rodzinne). Wyplacono kwotę **164.375,91 zł**.

3. Karta Dużej Rodziny.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Otrzymanie Karty Dużej Rodziny jest niezależne od uzyskiwanych przez rodzinę dochodów. O Kartę mogą ubiegać się rodziny z co najmniej trójką dzieci, które nie przekroczyły 18 roku życia, 25 roku życia w sytuacji, gdy dziecko kontynuuje naukę np. w szkole wyższej, a także bez ograniczeń wiekowych, gdy dziecko posiada orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Poza tym, Kartę Dużej Rodziny mogą otrzymać rodzinne domy dziecka oraz rodziny zastępcze. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, który jest obywatelem polskim oraz cudzoziemcom mieszkającym na terenie Polski na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej. Poza tym cudzoziemiec może ubiegać się o Kartę Dużej Rodziny w sytuacji, gdy na terenie Polski uzyskał status uchodźcy.

Od 1 stycznia 2019 r. z Karty Dużej Rodziny mogli korzystać wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali na utrzymaniu co najmniej trójkę dzieci.

W 2020 r. wydano **24** Karty Dużej Rodziny w formie tradycyjnej i **5** w formie elektronicznej.

4. Wspieranie rodziny.

W Gminie Tyrawa Wołoska w pierwszym półroczu 2020 r. zatrudniony był **1** asystent rodziny w ramach umowy o pracę na ½ etatu dla potrzeb OPS oraz na ½ etatu w ramach projektu pn. MRÓWCZY ŚWIAT współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS. Od czerwca 2020 r. Asystent Rodziny pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w ramach OPS. Asystent rodziny w 2020 r. pracował narastająco z **16** rodzinami.

Realizowany był Program „Dobry Start”. To jednorazowe wsparcie dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny w wysokości **300,00 zł**. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód.

W 2020 roku przyjęto **189** wniosków na świadczenia „Dobry Start”, w tym **42** elektronicznie oraz w tym **1** odmowa. Łącznie wypłacono świadczenie dla **290** dzieci.

W ramach programu tego Programu dotacja wyniosła **89.920,00 zł**.

W ramach organizowanej akcji pomocy rodzinom zastępczym oraz rodzinom wielodzietnym, będącym w trudnej sytuacji materialnej mających dzieci w wieku szkolnym, na wniosek Kierownika GOPS w Tyrawie Wołoskiej jedna rodzina w Gminie otrzymała bezpłatnie zestaw komputerowy wraz z oprogramowaniem.

Akcję organizował Marszałek Województwa Podkarpackiego poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Wartość przekazanego sprzętu to **6.477,28 zł**.

5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane są za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej. W roku 2020 wynosiły:

- składki opłacane za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne – **18.631,00 zł** (opłacane w całości z dotacji)
- składki opłacane za osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społ. – **2.070,95 zł** (opłacane w całości z dotacji)

Średnio miesięcznie odprowadzono składki zdrowotne dla **14 osób**.

6. Zasiłki stałe.

Jednym ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej jest **zasiłek stały**. Przysługuje on zarówno osobie samotnej, jak i osobie w rodzinie. Warunkiem jest tu **niezdolność do pracy**: całkowita lub z powodu wieku oraz spełnianie kryterium dochodowego.

W porównaniu z rokiem ubiegły kryteria nie zmieniły się i wynoszą:

- 1) dla osoby samotnie gospodarującej wynosi **701 zł**,
- 2) dla osoby w rodzinie – **528 zł**.

W 2020 r. zasiłki stałe otrzymywało **5 osób**, w tym **4** osoby kontynuowały pobieranie zasiłku stałego przyznanego decyzjami z lat poprzednich. Jedna osoba otrzymała zasiłek decyzją z roku 2020.

Wydano **4** decyzje administracyjne w sprawie przyznania zasiłku stałego, w tym: **1** przyznającą, **1** zmieniającą, **1** uchylającą i **1** odmowną.

W 2020 wydatkowano na zasiłki stałe kwotę w wysokości **26.796,90 zł**.

7. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Na podstawie przepisu art. 18 ust 3 ustawy o pomocy społecznej gmina organizuje i świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Szczegółowe przepisy dotyczące m. in. rodzaju specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i kwalifikacji osób świadczących takie usługi określone są w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r w sprawie specjalistycznych usług.

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Pomoc udzielana jest tu wyróżnionej grupie osób. Zasady jej przyznawania i odpłatności określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej, a nie tak jak w przypadku pozostałych usług opiekuńczych, regulacje gminne.

W 2020 roku nie były zlecane oraz wykonywane specjalistyczne usługi opiekuńcze. Kwestia sprawowania opieki nad osobami chorymi jest rozwiązywana w taki sposób, że wstępni lub zstępni rezygnują z pracy na rzecz opieki nad osobami chorymi, z niepełnosprawnościami i z tego tytułu otrzymują świadczenia pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy. Ponadto **24** osoby starsze korzystało z Dziennego Domu Pobytu w Rakowej.

INNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GOPS

1. Obsługa administracyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego.

Pracownicy GOPS nadzorują działania i prowadzą dokumentację działającego przy GOPS Zespołu Interdyscyplinarnego pracującego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Tyrawa Wołoska, powołanego przez Wójta Gminy Tyrawa Wołoska.

Skład Zespołu pod względem pełnionych funkcji i przedstawicielstwa podmiotów nie zmienił się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należało przede wszystkim integrowanie i koordynowanie działań Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyrawie Wołoskiej, Powiatowej Komendy Policji w Sanoku, placówek oświatowych w Gminie Tyrawa Wołoska, placówek ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Tyrawa Wołoska, Zespołu Kuratorskiego Sądu Rejonowego w Sanoku właściwego dla Gminy Tyrawa Wołoska, a także specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2020 roku założono 5 „Niebieskich Kart”, w tym: 2 założono przez pracownika socjalnego, 3 przez Policję. Kontynuowano procedurę 1 „Niebieskich Kart” z roku ubiegłego. Gminny Zespół Interdyscyplinarny obradował 7 razy w ciągu 2020 r. Oprócz tego powołano 6 Grup Roboczych w składzie, którym byli również pracownicy ośrodka pomocy społecznej.

Zadania, które zostały wykonane w okresie sprawozdawczym w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie przez pracownika socjalnego, asystenta rodziny (wypełnianie formularzy „Niebieskiej Karty”, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, wizyty w środowisku, prowadzenie rozmów z rodziną, z dziećmi, ustalanie sytuacji dziecka w szkole, rozmowy z pedagogami szkół i wychowawcami klas, rozeznanie sytuacji zdrowotnej, ustalenie stanu majątkowego, mieszkaniowego rodziny i ustalenie możliwości oddzielnego zamieszkiwania sprawcy i ofiary);
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku (sporządzenie planu pomocy rodzinie, praca socjalna w środowisku, praca asystenta rodziny w środowisku, kształtowanie postaw właściwych u dzieci, monitoring ze strony OPS jak również innych instytucji działających w obszarze przemocy, monitorowanie rodziny ze strony policji, rozmowy motywujące, umieszczenie osoby w schronisku dla osób bezdomnych);
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie (powiadomienie członków Zespołu Interdyscyplinarnego o wystąpieniu zjawiska przemocy, interwencja osobista pracownika socjalnego i/lub asystenta rodziny i/lub policjanta w środowisku, rozmowy telefoniczne, ciągły monitoring rodziny, niezapowiadane odwiedziny w miejscu zamieszkania ofiary przemocy i/lub sprawcy przemocy);

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym (komunikaty informacyjne udostępniane są na stronie internetowej www.tyrawa.pl oraz na profilu społecznościowym Facebook, przekazywane są ulotki na temat przemocy w rodzinie, ustne udzielanie informacji osobom potrzebującym o formach i miejscach udzielania pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy, dyżury pracowników OPS, inicjowanie działań profilaktycznych w społeczeństwie lokalnym podczas pikników oraz zajęć w szkole);
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie (założenie Niebieskiej Karty, opracowanie planu pomocy rodzinie, monitorowanie podjętych działań, podejmowanie działań w zakresie przekazywania spraw do Sądu i Prokuratury, kierowanie na leczenie alkoholowe, przeprowadzanie badań w zakresie uzależnienia od alkoholu, prowadzone są rozmowy motywacyjne do podjęcia udziału w programach profilaktycznych).

W 2020 r. w ramach współpracy z **Centrum Socjo – Pedagogicznym z siedzibą w Rzeszowie** rozpoczęły się zajęcia informacyjno – edukacyjne dla dzieci pn.: **„Już teraz wiemy zdrowo żyjemy”** oraz dla rodziców pn.: **„Wspieranie rozwoju dziecka”** w ramach zadania publicznego pn.: **„Życiem zafascynowani do działania zainspirowani”** – program działań profilaktyki selektywnej dla dzieci i młodzieży zagrożonych hazardem i innymi uzależnieniami behawioralnymi. Zajęcia skierowane są do mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska, a w szczególności do rodzin mających problemy opiekuńczo – wychowawcze. Zajęcia odbywały się w GOPS w Tyrawie Wołoskiej. Liczba osób biorących udział: **40 osób**. Udział w warsztatach był bezpłatny. W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 część zajęć praktycznych została przeniesiona do realizacji na rok 2021.

W ramach współpracy z **Powiatową Komendą Policji w Sanoku** w Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej przeprowadzone zostały kilkakrotnie pogadanki z młodzieżą w/w placówki oświatowej. Prelekcje dotyczyły podstawowych, wymaganych postaw i zaniechań jeśli chodzi o różnego typu problematykę związaną z prowadzonymi przez KPP programami i działaniami w zakresie profilaktyki społecznej (opisane wcześniej w Rozdziale IX). Liczba osób biorących udział: **około 100 osób**.

W I kwartale 2020 r. przeprowadzono **Ankiętę dla mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska dotyczącą zjawiska problemu przemocy w rodzinie**. Wyniki ankiety są w trakcie analizy celem opracowywania diagnozy do Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tyrawa Wołoska na lata 2021 – 2026 oraz aktualizacji/zmiany Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Dodatkowo Kierownik OPS na bieżąco współpracował z:

- **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sanoku** celem świadczenia bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz udzielania interwencji kryzysowej dla mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska,
- **Podkarpackim Stowarzyszeniem Psychoterapeutów** celem świadczenia bezpłatnego wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska.

2. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Tyrawie Wołoskiej w Ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (opisanego w Rozdziale IX)

3. Praca socjalna.

Świadczone pracę socjalną, osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód i objęci nią byli praktycznie wszyscy klienci ośrodka.

Pracą socjalną objętych było ogółem **355 osób w 119 rodzin** (liczba ta wynika z tego faktu, że niektóre rodziny korzystały z równych form pracy socjalnej kilka razy w ciągu roku tj. pomocy informacyjnej, dotyczącej terminów wypłacanych świadczeń, wydawania skierowanie POPŻ 2014-2020, wydawania żywności, udzielania indywidualnych porad dotyczących postępowań administracyjnych, załatwiania świadczeń w innych instytucjach, typu KRUS, ZUS- ESUN, pomoc w wypełnianiu dokumentów, uzyskanie orzeczeń od lekarza orzecznika, kontakt osobisty i telefoniczny związany z uzyskaniem dożywiania dla dzieci w szkole, oraz orzeczeń z powiatowego zespołu do orzekania o niepełnosprawności, pomoc w pisaniu odwołań od orzeczeń, pomoc w załatwianiu renty przy kompletowaniu dokumentów do rent, pomoc w formie, informowanie o możliwościach korzystania z programu „Wspieraj Seniora”, wykonywanie zakupów w ramach tego programu przez pracownika socjalnego „Opieka wytchnieniowa” usługi opiekuńcza w ramach programu „75+”, współpraca w zakresie kierowania na kolonię dla 8 dzieci- kwalifikowanie, współpraca z rodzicami, informowanie o terminie wyjazdu, pomoc w załatwieniu pomocy sąsiedzkiej, interwencje w związku z problemami alkoholowymi w rodzinach, rozmowy, wywiady, sporządzanie wniosków na GPRA oraz do sadu i prokuratury. Wyłącznie praca socjalna (bez udzielania pomocy finansowej) dotyczyła **116 osób w 30 rodzinach**

W ramach pracy socjalnej pracownicy ośrodka sporządzali dodatkowo wywiady do świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego pod kątem sprawowania opieki przez te osoby, charakteru sprawowania opieki. Badano również sytuację u osób bezpośrednio zobowiązanych do świadczenia pomocy w formie opieki tj. u żony lub męża gdy te osoby z przyczyn zdrowotnych nie mogły tej opieki sprawować, ponadto w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego pracownicy GOPS monitorowali sytuację rodzin, w których występuje przemoc oraz w zakresie tym współpracowali z Policją, Sądem Rodzinnym i Prokuraturą oraz GKRPA w Tyrawie Wołoskiej.

Sporządzano również opinie o sytuacji materialno-bytowej rodzin dla potrzeb szkół wyższych celem uzyskania stypendium oraz do PUW w Rzeszowie w związku z podaniami o rozłożeniu na raty oraz umorzeniem nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych i 500+.

Prowadzono współpracę z PCPR w Sanoku w ramach ZI oraz opracowywania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Oprócz tego pracownicy socjalni współpracują z Dziennym Domem Pobytu w Tyrawie Wołoskiej z siedzibą w Rakowej w zakresie rekrutacji nowych pensjonariuszy/podopiecznych.

Świadczone również pracę socjalną w oparciu o kontrakt socjalny. Zrealizowano **10 kontraktów socjalnych**. Stosowane metody pracy socjalnej i sposób ich realizacji: rozmowy, wizyty, elementy poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego, elementy z zakresu ubezpieczeń społecznych, pisanie wniosków i pism, obserwacja, mediacje i negocjacje. Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Profesjonalne wsparcie może prowadzić w efekcie do całkowitego usamodzielnienia się finansowego lub emocjonalnego, a tym samym uniezależnienia się od systemu pomocy społecznej na dłuższy okres czasu lub nawet na zawsze. Działania profilaktyczne w postaci pracy socjalnej przekładają się również bezpośrednio na zmniejszenie wydatków z budżetu gminy na pomoc społeczną. Świadczenie pracy socjalnej polegało głównie na:

- udzielaniu stosownych porad i zachęcaniu do współpracy w rozwiązywaniu problemów,
- kierowaniu i umożliwieniu kontaktu podopiecznych z właściwą instytucją – poradnią, (np. Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, poradnia psychologiczna, poradnia odwykowa, poradnia zdrowia psychicznego, sąd, policja itp.),
- współpracy z instytucjami takimi jak: PUP, ZOL, PCPR, KRUS, ZUS, Kościół, policja, szpitale oraz pedagogiem szkolnym, lekarzem rodzinnym, kuratorami sądowymi itp.,
- pomocy interwencyjnej w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, także w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”,
- pomocy w redagowaniu pism do właściwych instytucji typu sąd, prokuratura.

4. Realizacja projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Od 1 marca 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. Gmina Tyrawa Wołoska wraz z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej realizowała projekt pn. Świetlica Mrówka, natomiast od 1 stycznia 2019 r. zajęcia świetlicowe są kontynuowane i finansowane w ramach kolejnego projektu realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pn.: MRÓWCZY ŚWIAT. Projekty współfinansowane są ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VIII Integracja społeczna Działanie 8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Świetlica usytuowana jest w sali przy Urzędzie Gminy i funkcjonuje 4 godz. dziennie, w dni robocze, od poniedziałku do piątku, po zajęciach szkolnych. Zajęcia przeznaczone są dla dzieci w wieku 7-13 lat. Placówka zapewnia dziecku opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę oraz rozwój zainteresowań. Dzieci uczęszczające do świetlicy mają zapewniony poczęstunek.

W ramach swojej działalności placówka prowadziła zajęcia rozwijające, tj.:

- zajęcia z języka angielskiego, polskiego,
- zajęcia informatyczne,
- zajęcia sportowo rekreacyjne, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
- warsztaty artystyczne,
- warsztaty umiejętności psychospołecznych,

- wyjazdy integracyjno-naukowe (artterapia).
Dodatkowo, w ramach Placówki oferowane były działania/ formy wsparcia, tj.:
- praca socjalna prowadzona zgodnie z potrzebami Uczestnika projektu.
- asystentura skierowana dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- pomoc finansowa w postaci zasiłków okresowych wypłacana zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej.
- artterapia dla rodzin.

W ramach podjętych działań położony był nacisk na podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych, wzmocnienie poczucia pewności siebie w podjętych rolach rodzicielskich, rozwiązywanie już istniejących problemów rozwojowych i wychowawczych dzieci. Zajęcia miały formę warsztatów, prowadzonych metodami aktywizującymi i tradycyjnymi.

W 2020 r. z projektu korzystało 8 rodzin, w tym 8 dzieci i 10 osób dorosłych, dodatkowo uczęszczało do Placówki 9 dzieci z poprzedniego projektu na zasadach kontynuacji.

W ramach realizacji zadań projektowych w 2020 r. wydatkowano 88.700,37 zł, z czego wkład własny wyniósł 6.000,00 zł i stanowił zasiłki okresowe finansowane z budżetu wojewody.

30 czerwca 2020 r. zakończył się projekt pn. Mrówczy Świat realizowany w ramach RPO WP.

W 2020 r. w związku z rozpowszechnianiem się koronawirusa SARS-Co V-2, wywołującego chorobę COVID-19 Placówka zmuszona była realizować swoje zadania w formie zdalnej z wykorzystaniem metod i technik porozumiewania się na odległość. Praca ta polegała na:

- kontaktach z dziećmi i rodzicami za pośrednictwem strony internetowej Urzędu, strony GOPS na facebooku, telefonu,
- osobistych indywidualnych spotkaniach, konsultacjach z niektórymi wychowankami i ich rodzicami potrzebującymi pomocy bądź wsparcia,
- przygotowywaniu pakietów materiałów dla wychowanków, przekazanie ich wychowankom za pośrednictwem poczty,
- publikacji zajęć na stronie internetowej,
- przygotowywaniu wystaw prac wychowanków nadesłanych drogą e-mailową (wystawa wielkanocna, wystawa prac o tematyce patriotycznej),
- organizacji warsztatów artystycznych zorganizowanych wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- udziale w akcji/ konkursie „Niepodległa jest w nas”,
- zorganizowaniu „Biura św. Mikołaja” – rozmowy indywidualne z wychowankami, wręczanie prezentów.

Działalność w Placówce Wsparcia Dziennego od 1 lipca 2020 r. jest kontynuowana w ramach środków własnych gminy, w celu realizacji zadań własnych, jak również celem zapewnienia trwałości projektu.

5. Inne zadania w ramach działalności OPS.

1) kontynuowano współpracę z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Sanoku w celu przydziału i rozdawania żywności w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**.

Pomoc w ramach PO PŻ kierowana była do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków). Pomoc udzielana była w postaci artykułów spożywczych lub posiłków, które były przekazywane bezpłatnie osobom najbardziej potrzebującym.

W 2020 roku pracownicy socjalni wydali **88 skierowania do otrzymania pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**. Do każdego wniosku pracownik socjalny zgromadził odpowiednią dokumentację i pobrał oświadczenia o sytuacji dochodowej rodziny.

302 mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska skorzystało ze wsparcia. Żywność wydawana była na terenie Gminy Tyrawa Wołoska;

2) w styczniu w styczniu 2020 r. zawarto porozumienie z Prezesem Bezdomnego Domu Inwalidy w Sanoku – Stowarzyszeniem im. Św. Brata Alberta odnośnie realizacji zadania własnego gminy z zakresu pomocy społecznej, polegającego na zapewnieniu tymczasowego miejsca schronienia w schronisku dla bezdomnych.

W 2020 r. nie skierowano żadnej osoby do schroniska dla osób bezdomnych. Propozycję zapewnienia tymczasowego schronienia zaproponowano **4** osobom przebywającej na terenie Gminy. Osoby te odmówiły skorzystania z tej formy pomocy;

3) W 2020 r. trwały prace nad Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Koordynatorem Zespołu Zadaniowego Wójt Gminy Tyrawa Wołoska ustalił Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tyrawie Wołoskiej.

XVI. KULTURA

Na terenie Gminy działają dwie instytucje kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej,
- Gminna Biblioteka Publiczna.

Gminny Ośrodek Kultury w Tyrawie Wołoskiej prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Kultury nadanego uchwałą Rady Gminy Tyrawa Wołoska.

1. Zatrudnione w GOK

1) W Gminnym Ośrodku Kultury w Tyrawie Wołoskiej zatrudnione są 3 osoby:

- kierownik $\frac{1}{1}$ etatu,
- księgowa $\frac{1}{5}$ etatu,
- sprzątaczką $\frac{1}{2}$ etatu.

2) Na umowę zlecenie zatrudnieni byli:

- instruktor do prowadzenia Zespołu Wokalno-Tanecznego Tyrawa Wołoska,
- instruktor do prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych,
- instruktor zajęć taneczno-ruchowych,
- świetlicowi w miejscowości Hołuczków, Siemuszowa, Rozpucie, Rakowa,
- konserwator (przeprowadza czynności konserwacyjne budynku GOK polegające na bieżącym usuwaniu usterek, nieprzewidzianych awarii oraz na wykonywaniu innych prac wskazanych przez administratora obiektu),
- palacz w okresie grzewczym.

2. Wykonanie budżetu.

Wydatki w roku 2020 wyniosły **241.888,23 zł** (w tym dotacja z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **222.145,03 zł**)

3. Sieć i baza placówki.

Upowszechnianiem kultury w Gminie Tyrawa Wołoska zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury i cztery świetlice wiejskie: w Siemuszowej, Hołuczkowie, Rozpuciu i Rakowej.

4. Działalność kulturalno-wychowawcza i artystyczna.

Informacje na temat odbywających, bądź zrealizowanych zajęciach, imprezach, działaniach kulturalnych GOK umieszcza na swojej stronie www.goktyrawa.pl, dodatkowo potencjalni odbiorcy kultury informowani są poprzez plakaty i ogłoszenia, które wywieszane są na tablicach informacyjnych. Dodatkowo W sytuacjach wymagających dotarcia do szerokiej grupy społecznej informacje o wydarzeniach, przekazywane są przez lokalnych księży, podczas nabożeństw w ramach współpracy parafii z ośrodkiem.

Gminny Ośrodek Kultury w ramach swojej działalności prowadził zajęcia stałe tj.:

1) zajęcia taneczne - 2 godziny w tygodniu (piątek: 16⁰⁰ – 17⁰⁰ dla grupy młodszej, godz. 17⁰⁰ - 18⁰⁰ dla grupy starszej). W ramach zajęć zorganizowano wyjazd integracyjny do kina, spotkanie integracyjne z rodzicami oraz zabawę andrzejkową,

2) zajęcia sportowe - 2 godziny w tygodniu (czwartek: godz. 17⁰⁰ – 19⁰⁰). Zajęcia odbywały się na boisku sportowym, górnej Sali GOKU-u, sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej. Miejsce zajęć uzależnione było od pory roku, warunków atmosferycznych, tematyki zajęć i dostępności sali. Dodatkowo w ramach zajęć odbywały się wyjazdy na basen, zawody sportowe oraz wycieczka,

3) zajęcia wokalne – próby Ludowego Zespołu Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska” - 2 godziny w tygodniu (piątek: godz. 18⁰⁰-20⁰⁰ na dolnej Sali GOK).

Kalendarz imprez w poszczególnych miesiącach 2020 roku przedstawiał się następująco:

Styczeń 2020r.

11.01.2020 r. - Międzynarodowy Koncert Kolęd i Pastorałek, na którym wystąpili
Wystąpili:

- Zespół Kycara z Sniny – Słowacja,
- Zespół Wokalno-Taneczny „Tyrawa Wołoska” wraz z grupą dzieci,
- Zespół Ludowy Łopienka z Cisnej,
- Zespół The Freeborn Brothers,

15.01-24.01. 2020 r. - Ferie Zimowe, w czasie których zorganizowane zostały zajęcia świetlicowe, zajęcia plastyczne oraz warsztaty teatralne,

26.01.2020 r. - Zespół Wokalno-Tanecznego „Tyrawa Wołoska” wraz z grupą dzieci uczestniczył w V Festiwalu Kolęd i Pastorałek „Contate Deo” w Nozdrzcu (zdobycie III miejsca),

Luty 2020 r.

02.02.2020 r. - wyjazd dla dzieci do kina „Sokół” w Brzozowie,

26.02.2020 r. - Warsztaty karpackiej biżuterii koralikowej,

28.02.2020 r. - wyjazd na basen do Leska w ramach zajęć sportowych,

Marzec 2020 r.

08.03.2020 r. - Gminny Dzień Kobiet,

11 marca 2020 r. komunikatem Prezesa Rady Ministrów, Ministra Zdrowia i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zostały wprowadzone ograniczenia w funkcjonowaniu i działalności instytucji kultury,

Maj 2020

maj/czerwiec Konkurs Plastyczny pt. Portret mojej mamy",

Czerwiec 2020

Przygotowano i wprowadzono wytyczne – procedury dot. funkcjonowania Gminnego Ośrodka Kultury w stanie epidemii COVID 19

Zajęcia wakacyjne 2020 r.

20.07. – 28.08 2020 r. - gry, zabawy, zajęcia plastyczne, zajęcia rekreacyjno- sportowe,

Lipiec 2020 r.

30.07.2020 r. - wyjazd na basen do Leska w ramach zajęć sportowych,

Sierpień 2020 r.

21.08.2020 r. - wyjazd do Bieszczadzkiej Szkoły Rzemiosła dla uczestników zajęć wakacyjnych,

27.08.2020 r. - wyjazd na basen do Leska w ramach zajęć sportowych,

Wrzesień 2020 r.

05.09.2020 r. - Narodowe Czytanie (współorganizacja z GBP),

12-13.09.2020 r. - w odpowiedzi na apel Dyrektora Narodowego Centrum Kultury GOK w Tyrawie Wołoskiej przystąpił do akcji #LIGHTFORBELARUS. Akcja była związana z wydarzeniami, które miały miejsce na Białorusi. Była aktem solidarności z mieszkańcami tego kraju dążącymi do przemian demokratycznych,

19.09.2020 r. - wyjazd do Regionalnego Centrum Kultur Pograniczna w Krośnie w ramach praktykowania kultury ludowej przez Ludowy Zespół Wokalno-Taneczny "Tyrawa Wołoska",

21.09. – 25.09.2020 r. - Warsztaty animacji filmowej realizacja w ramach projektu pn. Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”

27.09.2020 r. - Bieg Bitwy Warszawskiej, zrealizowany w ramach projektu pn. Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”. Współorganizacja z OSP w Tyrawie Wołoskiej,

27.09.2020 r. - wykłady tematyczne, realizowane w ramach projektu pn. Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”

28.09.2020 r. - żywa lekcja historii zrealizowana w ramach projektu pn. Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”,

wrzesień/październik

Konkurs plastyczny zrealizowany w ramach projektu pn. Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”, współorganizacja z GBP w Tyrawie Wołoskiej,

Październik 2020 r

11.10.2020 r. - spektakl historyczny zrealizowany w ramach projektu pn. **Tyrawa Wołoska - „Bitwa Warszawska”**,

28.10.2020 r. - pokazowe warsztaty w PWD Świetlica Mrówka z wykonywania naturalnych stroików,

Listopad 2020 r.

Narodowe Święto Niepodległości_organizowanie wspólnie z PWD Świetlica Mrówka akcji

pt. **„Niepodległa jest w nas”**,

11.11.2020 r. - przygotowanie filmu, retrospekcji z obchodów niepodległościowych w Gminie Tyrawa Wołoska na przestrzeni kilku ostatnich lat,

30.11.2020 r. - podsumowanie akcji pt. **Niepodległa jest w nas”**,

Grudzień 2020 r.

06.12.2020 r. - przygotowanie filmiku mikołajkowego dla dzieci,

21.12.2020 r. - pokazowe bożonarodzeniowe warsztaty plastyczne w PWD Świetlica Mrówka.

Realizacji zadania pn. „Tyrawa Wołoska – Bitwa Warszawska 1920” z programu wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022

Łączna wartość projektu **19.700,00 zł**,

- środki pozyskane - **16.700,00 zł**,
- wkład własny – **3.000,00 zł**.

Celem wydarzenia było uczczenie przypadającej w roku 2020, 100 rocznicy Bitwy Warszawskiej 1920, wzmocnienie świadomości i wiedzy historycznej o Bitwie Warszawskiej 1920, promocja aktywnego spędzania czasu, zachęcenie do wspólnego działania, a także pobudzenie aktywności społecznej i integracja mieszkańców Gminy Tyrawa Wołoska. Współorganizatorami i partnerami Gminnego Ośrodka Kultury podczas tego wydarzenia, byli: OSP w Tyrawie Wołoskiej, którzy zadbali o wytyczenie trasy biegu, zabezpieczenie terenu i bezpieczeństwo uczestników, Ludowy Zespół Wokalno-taneczny „Tyrawa Wołoska”, który włączył się w proces tworzenia animacji poprzez nagranie podkładu muzycznego do filmu oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej jako współorganizator konkursu plastycznego.

W ramach realizacji zadania:

1) zostały przygotowane i przeprowadzone **warsztaty animacji filmowej** pt. **„Józef Piłsudski w twórczości Bogusława Iwanowskiego”**. W warsztatach udział wzięło 12 osób (uczniowie klas SP VI-VIII), którzy pod kierunkiem wykwalifikowanego instruktora pracowali nad procesem animacji. Premiera filmu miała miejsce 11 października 2020 r. podczas spektaklu historycznego,

2) odbył się „Bieg Bitwy Warszawskiej 1920”. Został zorganizowany dla różnych grup wiekowych na różnych dystansach. Do udziału w biegu zgłosiło się 63 osoby. Wszyscy uczestnicy Biegu otrzymali medale, a najlepsi zawodnicy w kategorii open puchary. Zostały przyznane również puchary dla najstarszego i najmłodszego zawodnika Biegu „Bitwy Warszawskiej 1920”,

3) odbyły się **cztery wykłady**, których założeniem było rozwinięcie wiedzy: o utracie i drodze do niepodległości, rysie historycznym Bitwy Warszawskiej 1920, kulturze i historii własnego regionu. Poznanie wiedzy miało na celu rozbudzenie poczucia przynależności do środowiska lokalnego regionu, przygotowanie do samodzielnego poszukiwania informacji na temat swojej miejscowości. Wiedza przekazana przez wybitnych ekspertów z dziedziny historii i etnografii, stworzyła solidne podstawy w kształtowaniu postaw obywatelskich i społecznych,

4) przeprowadzona została „**Żywa lekcja historii**” w Galerii Plenerowej Quo Vadis **Żywa lekcja historii**. Prelegentem był artysta rzeźbiarz Bogusław Iwanowski, laureat międzynarodowych i krajowych nagród i odznaczeń, który stworzył galerię plenerową Quo Vadis w Tyrawie Wołoskiej. Żywa lekcja historii przebiegała w otoczeniu monumentalnych rzeźb artysty, który w swoim wykładzie przeplatał dzieje Polski, jej trudne momenty w historii z własnymi przeżyciami i historią swoich przodków z czasów wojny,

5) przeprowadzony został **Konkurs plastyczny pt. „Bitwa Warszawska 1920”**. Na konkurs wpłynęło 15 prac, ocenianych w różnych kategoriach dostępnych dla wszystkich chętnych mieszkańców Gminy. Ogłoszenie wyniku konkursu i nagrodzenie laureatów nastąpiło podczas Spektaklu historycznego,

6) odbył się **słowno-muzyczny spektakl historyczny** w wykonaniu Polskiego Teatru Historii. Jego tematyką były najważniejsze wydarzenia i postacie w drodze do niepodległości i po jej odzyskaniu z nawiązaniem do Bitwy Warszawskiej 1920. W scenariusz spektaklu została wkomponowana premiera filmu animowanego, przygotowanego przez uczestników warsztatów animacji filmowej pt. Józef Piłsudski w Twórczości Bogusława Iwanowskiego. Zostały również wręczone nagrody Laureatom Konkursu Plastycznego pt. „Bitwa Warszawska 1920”. Dzień Spektaklu był dniem podsumowującym zadanie pn. Tyrawa Wołoska - "Bitwa Warszawska 1920", przedstawiono zakres zrealizowanych działań, instytucje i osoby zaangażowane w proces realizacji projektu,

7) zostały wydane broszury informacyjne – opisujące wydarzenia, które odbyły się w ramach zrealizowanego Projektu.

5. Sprawy administracyjno-organizacyjne.

1) pozyskane środki zewnętrzne - 16.700,00 zł z programu wieloletniego **NIEPODLEGŁA na lata 2017-202,**

2) inne dochody – 530,40 zł (m. in. z wynajmu lokali i sprzętu),

3) doposażenie placówki GOK w sprzęt

- ze względu na COVID- 19 zakupiono stację dozującą do płynów dezynfekujących - **1 000,00 zł** oraz termometr - **120,00 zł**,
- laminator - **350,00 zł**,
- serce na nakrętki (ustawione przed budynkiem GOK) – **3.219,00 zł**,
- rolety na górna salę – **3.399,97 zł**;

4) prace remontowe, naprawcze:

- napraw kotła gazowego w budynku GOK - **1.107,00 zł**,
- wymian głównego modułu w piecu gazowym w budynku GOK - **2.306,25 zł**,
- serwis instalacji klimatyzacji w związku z obostrzeniami COVID-19) - **492,00 zł**.

Na terenie Gminy Tyrawa Wołoska funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna. Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników z terenu Gminy Tyrawa Wołoska. Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury.

1. Kadra biblioteczna.

Obecnie w GBP zatrudnione są dwie osoby:

- kierownik - 1 etat;
- główny księgowy - 1/5 etatu.

2. Wykonanie budżetu.

Wydatki w roku 2020 wyniosły **94.027,00 zł** (w tym dotacja z budżetu Gminy Tyrawa Wołoska – **91.627,00 zł**, dotacja z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – **2.400,00 zł**).

3. Księgozbiór.

Księgozbiór na 01.01.2020 r. - **13.940 wol.**

Księgozbiór biblioteki na koniec 2020 wyniósł - **14.276 wol.**

Liczba zakupionych książek w roku 2020:

- środki własne – **252 wol. (6.500,00 zł)**
- środki z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – **84 wol. (2.400,00 zł)**

Ogólnie liczba zakupionych, opracowanych i wpisanych do książki inwentarzowej książek wyniosła **336 wol.**

Biblioteka posiada system SOWA SOL do elektronicznego opracowania zbiorów bibliotecznych.

4. Udostępnianie czytelnicze.

Gminna Biblioteka Publiczna w Tyrawie Wołoskiej na koniec roku 2020 zarejestrowała **145** czytelników.

Największą ilościowo grupą czytelników są dzieci w wieku 6-12 lat – **33 czytelników**, następnie osoby w wieku 25-44 – **31 czytelników**.

Druga grupa to czytelnicy w wieku do 5 lat – **14 osób** oraz 45-60 lat – **16 osób**.

Ostatnią grupę stanowią czytelnicy w wieku 16–19 – **6 osób**.

W roku 2020 Gminna Biblioteka Publiczna wypożyczyła na zewnątrz **1.209** wol. – książek,
w tym:

- **634** wol. dla dorosłych
- **461** wol. dla dzieci i młodzieży
- **114** wol. literatura pozostała

Wypożyczono również **9** czasopism nieoprawionych.

Oprócz wypożyczeń na zewnątrz czytelnicy korzystali z wypożyczeń na miejscu tj. z:

- czytelnicy – wypożyczono **2** wol;
- czytelnicy internetowej skorzystało **6** osób.

Ogólna ilość odwiedzin zarejestrowana w GBP wyniosła **427**.

Porównując dane biblioteki z roku ubiegłego dot. liczby czytelników, zakupionych książek, oraz wypożyczeń kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.
1. Liczba czytelników na 100 mieszkańców	9,12	7,08
2. Liczba zakupionych książek na 100 mieszkańców	18,93	16,41
3. Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców	94,58	59,06

W porównaniu z rokiem 2019 w bibliotece na terenie Gminy nastąpił znaczny spadek liczby wypożyczeń (o 37,56%), a tym samym liczby czytelników (o 22,37%).

Zaistniała sytuacja spowodowana była pojawieniem się pandemii COVID-19, w wyniku której nastąpiły ograniczenia dotyczące funkcjonowania GBP jak kontaktów bezpośrednich. Duży wpływ na zmniejszenie się liczby czytelników spowodowany był wprowadzenie nauczania zdalnego.

W roku 2020 zakupiono o **13,31%** mniej książek dla czytelników. Ilość zakupionych woluminów uzależniona była wzrostem cen.

XVII.TURYSTYKA

Na terenie Gminy zarejestrowanych jest **12** gospodarstw agroturystycznych. Funkcjonuje również wynajem domków letniskowych.

Przez teren Gminy przebiegają szlaki turystyczne i ścieżka przyrodnicza:

1) Szlak Architektury Drewnianej - jedno z największych przedsięwzięć znakowania szlaków w Polsce, w które włączyło się trzy województwa: małopolskie, podkarpackie i śląskie. Szlak architektury drewnianej liczy w całości 3037 km, z czego 9 tras o łącznej długości 1202 km przebiega przez teren województwa podkarpackiego. Swoim zasięgiem we wszystkich województwach razem obejmuje 448 obiektów, przy czym 127 obiektów znajduje się w Podkarpackiem. Na tym szlaku znajdują się dwa cenne obiekty z terenu Gminy: cerkiew grecko-katolicka w Siemuszowej i cerkiew grecko-katolicka w Hołuczku. Wymienione obiekty pełnią funkcję kościołów rzymsko-katolickich. Trasa nr II (sanocko-dynowska) – 80 km.

2) Szlak Ikon – pieszy, znakowany jest znakami szlaku spacerowego, w kolorze niebieskim. Wiedzie z Sanoka, Doliną Sanu i **Parkiem Krajobrazowym Gór Słonnych**. Naturalny szlak zabytków architektury cerkiewnej -14 cerkwi rozmieszczonych w promieniu 25 km od Sanoka z najstarszą w Polsce cerkwią drewnianą w Ulucu. Długość szlaku -ok. 70 km. Przebieg: Sanok - Olchowce - Granicka 575 m n.p.m. - Słona 639 m n.p.m. - **Hołuczów** - **Siemuszowa** - Dobra - Łodzina - Hłomcza - Mrzygłód - Tyrawa Solna - Moczarki 584 m n.p.m. - Orli Kamień 554 m n.p.m. –Międzybrodzie. Szlak pieszy ma swoją odmianę szlaku rowerowo – samochodowego: Sanok - Mrzygłód - Dobra - Łodzina - Ulucz - Tyrawa Solna - **Siemuszowa** - **Hołuczów** - **Tyrawa Wołoska** - Słonny Wierch - Załuż - Międzybródź - Olchowce - Sanok- **Park Krajobrazowy Gór Słonnych** - Rezerwat "Polanki"- Skały na Orlim Kamieniu i Granickim- Przełom rzeki San. Cerkwie w : Olchowcach, **Hołuczku**, **Siemuszowej**, Tyrawie Solnej, Łodzinie, Hłomczy, Dobrej, Ulucz (na granicy powiatów), Międzybrodziu i Sanoku- zabytkowa zabudowa rynku w Mrzygłodzie - Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku- Muzeum Historyczne w Sanoku,

3) Szlak „Śladami Dzielnego Wojaka Szwejka” jest częścią Międzynarodowego Szlaku Szwejka, który ma bieć z Czech, przez Austrię, Węgry, Słowację i Polskę na Ukrainę. Jest on próbą odtworzenia trasy, którą przemierzał bohater książki Jaroslava Haška. Szlak jest dostępny dla turystów pieszych, rowerowych oraz samochodowych. Na trasie umieszczono tablice informacyjne ze schematem przebiegu szlaku, informacjami dotyczącymi szczegółów pobytu Szwejka w danym miejscu oraz związku z historią Galicji czasów Cesarstwa Austro-Węgierskiego. Ciekawostką są tabliczki z najślawniejszymi cytatami Szwejka (teksty umieszczone na stronie internetowej Bieszczadzkiego Towarzystwa Cyklistów). Szlak znakowany jest kolorem **żółto-czarnym** (barwy Habsburgów). Długość odcinka pieszego na terenie Polski, wynosi około 200 km, natomiast trasa rowerowa od Słowacji do Ukrainy, liczyć będzie około 180 km wraz ze szlakiem łącznikowym pomiędzy Jureczkową a Przemyślem i Medyką na granicy polsko - ukraińskiej. Łącznie ok. 400 km. Zaproponowany szlak pieszy nie będzie dokładnie tak, jak wędrował literacki Szwejk. Odcinek z Przełęczy Łupkowskiej do Sanoka przebył on pociągami, dlatego szlak poprowadzony został malowniczą okolicą doliny Oślawy i Oślawicy. **Szlak pieszy:** przejście graniczne Radoszyce – Palota (polsko-słowackie), Stary Łupków, Komańcza, Góra Kamień, Góra Rzepedka, Szczawne, Góra Dział – Morochów, Góra Stróżowskie Łazy, Sanok, Góra Orli Kamień, Góra Słonny Wierch, **Tyrawa Wołoska**, Zawadka, Góra Chwaniów, Liskowate, Krościenko (przejście graniczne) skrót do Przemyśla i dalej do Medyki przejście graniczne. **Szlak rowerowy:** przejście graniczne Radoszyce – Palota, Łupków, Komańcza, Szczawne, Zagórz,

Sanok, Tyrawa Wołoska, Liskowate, Krościenko, przejście graniczne Krościenko, skrót do Przemyśla przez Arłamów i dalej z Przemyśla do Lwowa.

4) Istnieją także inne szlaki turystyczne - piesze szlaki górskie:

Szlak czerwony: (odcinek w PKGS) – Sanok – Olchowski Potok – Liszna – Orli Kamień (518 m) – G. Słonny – G. Słonna – G. Przysłop – **Rakowa** – Zawadka – G. Poręba.

Szlak niebieski: Sanok – Międzybrodzie – Orli Kamień (518 m) – Liszna – Tyrawa Solna – Mrzygłód – Łodzina – Witryłów – Ulucz – Dobra – **Kreców** – **Siemuszowa** – **Hołuczków** – Słonna (638 m) – Wujskie – Olchowce – Sanok. 52 km/18 godz.

5) Ścieżka przyrodnicza "Jodełki"

Ścieżka zlokalizowana jest w miejscowości Siemuszowa. Przebiega przez teren leśnictwa Wola Krecowska, w granicach Parku Krajobrazowego Gór Słonnych. Wzdłuż trasy rozmieszczono 11 tablic edukacyjnych zawierających podstawowe informacje o gatunkach roślin, ptaków, walorach krajobrazowych oraz charakterystykę drzew jakie spotkamy na drodze.

6) W realizacji z LGD „Zielone Bieszczady” trasa nordic walking (na trasie Siemuszowa - Wola Krecowska – Kreców – Rozpucie

XIX.FUNDUSZ SOŁECKI

ZESTAWIENIE WYDATKÓW WYNIKAJĄCE Z USTAWY Z DNIA 21 LUTEGO 2014 ROK O FUNDUSZU SOŁECKIM ZA 2020 ROK

Nazwa sołectwa	Nazwa zadania	Kwota w zł	Wykonanie
Hołuczków	Remont dróg gminnych na terenie sołectwa Hołuczków	20.667,34	20.667,34
Siemuszowa	Wykonanie prac ziemnych przy drodze gminnej G117402	10.877,55	10.877,55
Siemuszowa	Wykonanie projektu oświetlenia ulicznego w miejscowości Siemuszowa	10.877,55	10.344,30
Tyrawa Wołoska	Budowa oświetlenia ulicznego przy drodze gminnej nr G 117418	48.652,31	48.652,31
Rozpucie	Budowa oświetlenia ulicznego Rozpucie przy drodze krajowej nr 28	33.473,18	33.473,18
Rakowa	Wykonanie projektu oświetlenia ulicznego w miejscowości Rakowa przy drodze powiatowej	13.700,00	13.653,00
Rakowa	Wykonanie placu zabaw na działce 167/2	13.246,65	13.246,65
	Razem	151.494,58	150.914,33

